

ÖNÉRTÉKELÉS
(ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola)
(2020. február 20.)

Tartalom

<i>Bevezetés</i>	1
<i>Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának küldetésnyilatkozata</i>	2
<i>Alapvető információk</i>	3
<i>Minőségmenedzsment és minőségfejlesztés</i>	6
<i>Szervezet és vezetés</i>	7
<i>Képzési program és a képzés szervezése</i>	9
<i>Hallgatók és hallgatói előrehaladás</i>	11
<i>Témavezetők és témavezetés</i>	12
<i>Kutatási programok és műhelyek</i>	15
<i>Nemzetközi beágyazottság</i>	16
<i>Erősségek és gyengeségek (SWOT)</i>	16
<i>Mellékletek</i>	19
1. <i>Melléklet: Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának küldetésnyilatkozata (részletek a NDI honlapján olvasható bemutatkozásból)</i>	19
2. <i>Melléklet: Az NDI egyes programjai által 2019-ben készített önértékelést orientáló szempontrendszer</i>	20
3. <i>Melléklet: Beszámoló az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája 2018. évi működéséről</i>	21
4. <i>Melléklet: A 2019 januári témavezető megbeszélésen megfogalmazott gondolatok és javaslatok a témavezetői munka minőségét célzó stratégiai elképzelésekről</i>	31
5. <i>Melléklet: a 2019-ben komplex vizsgát tett hallgatók</i>	34
6. <i>Melléklet: az utóbbi 5 évben készült és megvédett értekezések</i>	36

Bevezetés

E dokumentum az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájában (a továbbiakban gyakran röviden NDI) 2019-ben lezajlott önértékelési folyamat eredményeit foglalja össze. E folyamat során a doktori iskola mindegyik programjának, továbbá az elméleti és kutatás-módszertani moduloknak a vezetői előre elfogadott közös szempontrendszert¹ követve elkészítették saját területük részletes önértékelését. A jelen összesített önértékelés a kilenc programvezető és a két modulvezető által készített részletes önértékelésekre épül.

Az önértékelés elsődleges célja a doktori iskola ezzel egy időben kidolgozott minőségbiztosítási és minőségfejlesztési tervének megalapozása. Az önértékelés maga a minőségbiztosítási és minőségfejlesztési eszközrendszer egyik eleme. Elkészítésének az a formája, amely az egyes programok saját részletes önértékelésén alapul, azt szolgálja, hogy a folyamat ne maradjon

¹ Lásd „Az NDI egyes programjai által 2019-ben készített önértékelést orientáló szempontrendszer” c. mellékletet

formális, hanem olyan kiterjedt belső dialógust generáljon, amely garantálja, hogy megállapításai és következtetései az oktatói és témavezetői közösség minél nagyobb hányadának véleményét tükrözik, továbbá azt, hogy önértékelés alapján az Iskola minőségbiztosítási és minőségfejlesztési folyamatainak egészét az önértékelés alapján lehessen átgondolni, felülvizsgálni és szükség esetén módosítani. Az önértékelés folyamatának ilyen módon történő megszervezése lehetővé tette, hogy az ez által feltárt tényezőket már az erről készült jelentés DIT által történt megvitatását és elfogadását megelőzően figyelembe vehessük a Neveléstudományi Doktori Iskola minőségfejlesztési tervének 2019 októberi felülvizsgálata és módosítása során.

A Neveléstudományi Doktori Iskola belső szervezeti folyamatainak a megismerését támogatják azok a részletes beszámolók, amelyeket a doktori iskola az Egyetemi Doktori Tanács (EDT) számára minden évben elkészít. A 2018-as évről, a korábbiakhoz hasonlóan, kb. húsz oldalas, különösen részletes beszámoló készült,² amely részben betöltötte egy szisztematikus önértékelés funkcióját is. Ezt érdemes a jelen önértékeléssel közösen kezelni, mivel csaknem minden olyan tartalmi elemet tartalmaz, melyre egy önértékelésnek ki kell terjednie.

A beszámolók és a doktori iskola honlapján elérhető dokumentumok tartalmazzák azokat az alapvető adatokat, amelyek alátámasztják ezt az értékelést. A legutóbbi éves beszámolóban olvasható adatokat frissítettük, és ezeket közöljük, de a hangsúly itt a kvalitatív és analitikus önértékelésen, a lehetőségek és veszélyforrások elemzésén van. Ennek megfelelően az önértékelés különösen fontos része a SWOT elemzés, amely a dokumentum végén található. Érdemes lehet az önértékelést ennek elolvasásával kezdeni, mivel ez az, amely a leginkább átfogó képet nyújtja a Neveléstudományi Doktori Iskolája erősségeiről és gyengeségeiről, illetve a kihasználható lehetőségekről és fenyegetést jelentő kockázatokról.

Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának küldetésnyilatkozata

Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának Tanácsa 2016-ban fogadta el azt a küldetésnyilatkozatot, amely azóta az iskola honlapján olvasható, és amelyre az iskola bemutatása során általában hivatkozunk.³ Ennek szövege elfogadása óta nem változott, és a jelen önértékelés elkészítése során sem merült fel, hogy ennek tartalmán változtassunk.

A küldetésnyilatkozat értelmében az NDI törekvése az, hogy doktori hallgatóit felkészítse „a felsőoktatás és a tudományos kutatás területén végzett munkára, továbbá az oktatási ágazat területén egyéb olyan munkakörök betöltésére, amelyek magas szintű kutatói kompetenciákat igényelnek.” A pedagógiai és közoktatás-politikai gyakorlat irányába való nyitottság, ami e küldetésnyilatkozatból kiolvasható, az ELTE NDI egyik fontos jellemzője, amiből működését tekintve számos gyakorlati következtetés adódik, így egyebek mellett a nyitottság olyan doktori hallgatók befogadására – elsősorban az önköltséges képzés területén –, akik nem kívánnak kilépni a gyakorlat világából, és nem az a céljuk, hogy főállású kutatóként fussanak be karriert. Ez összhangban van a doktori képzés, ezen belül a neveléstudományi doktori képzés globális és európai trendjeivel, és logikus módon következik e képzési formának abból a mennyiségi expanziójából, amely az NDI esetében is megfigyelhető.

² Lásd a „Beszámoló az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája 2018. évi működéséről” c. mellékletet

³ Lásd „Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának küldetésnyilatkozatra (részletek a NDI honlapján olvasható bemutatkozásból)” c. mellékletet

Alapvető információk

Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának a 2019/2020-as tanév első félévének végén 182 hallgatói jogviszonnal rendelkező doktori hallgatója volt. Közülük már csak 16-an voltak olyanok, akik még a 2016-os országos doktori képzési reform előtti hat féléves képzésben kezdték el a tanulmányaikat és 166-an voltak a 2017-ben indult új nyolc féléves képzésben. Ez utóbbiak közül 55-en voltak külföldi hallgatók, akik csaknem valamennyien Stipendium Hungaricum ösztöndíjjal tartózkodtak Magyarországon (lásd 1-1. Táblázat).

1-1. Táblázat

Az ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskolájában tanuló doktori hallgatók száma
(2019/20 első félév)

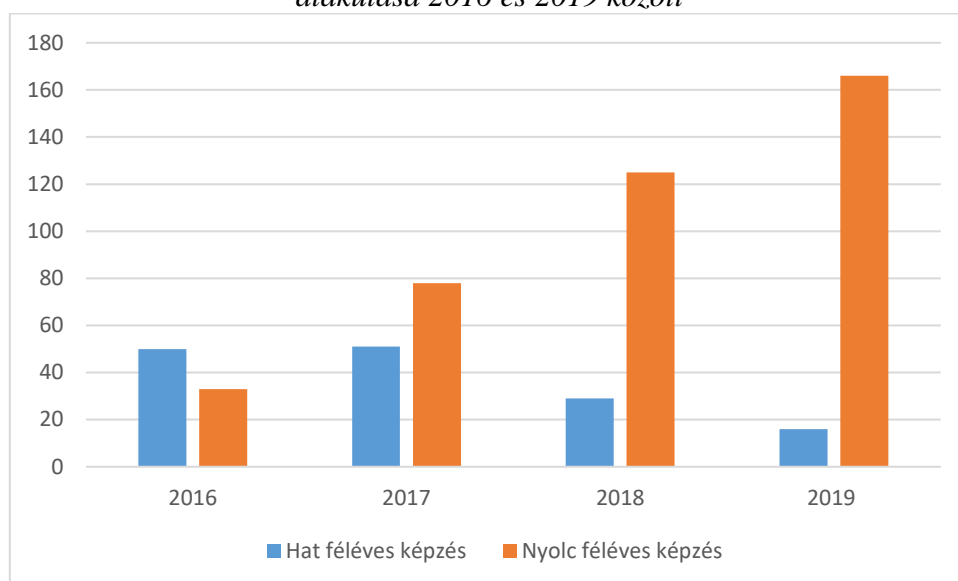
		Hallgatók létszáma (jog- viszonnal rendelkezik)	aktív	passzív	Ebből ösztöndí- jasok	aktív	passzív
6 féléves képzés	Magyar	16	5	11	1	1	0
	Külföldi	0	0	0	0	0	0
	ÖSSZESEN	16	5	11	1	0	0
8 féléves képzés	Magyar	111	92	19	41	36	5
	Külföldi	55	53	2	52*	51	1
	ÖSSZESEN	166	145	21	93	87	6

Adatok forrása: ELTE PPK Tanulmányi Hivatal Oktatásszervezési Iroda

Megjegyzések: A 2019/20 első félévre vonatkozóan adatok a Neptun rendszerben rögzített adatokat tartalmazza, így ezek még nem tekinthetők véglegesnek. A ** jel a Stipendium Hungaricum ösztöndíjasokat jelöli

Ha a fenti adatokat a korábbi évek adataival összevetjük, a képzés látványos expanzióját figyelhetjük meg. Ez az NDI esetében döntően a Stipendium Hungaricum ösztöndíjjal ide érkező külföldi hallgatók megjelenésének és létszámuk emelkedésének köszönhető. Ezt az expanziót mutatja be az 1. Ábra. A hallgatók összlétszáma 2016 és 2019 között 83-ról 182-re nőtt, ami 119%-os növekedést jelent. 2016-ban még csak 11 külföldi hallgatónk volt, amihez képest a 2019-es 55 fő több mint négyszeres növekedés. 2016-ban a hallgatóink 15%-a volt külföldi, 2019-ben már 43%-a. Itt egyelőre csak az adatokat mutatjuk be, a későbbiekben fogunk visszatérni ennek a rendkívüli expanzióknak és az ebből fakadó következményeknek az elemzésére.

1. Ábra
Az ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskolájában tanuló doktori hallgatók számának alakulása 2016 és 2019 között

Adatok forrása: 2016-2018: éves beszámolók, 2019: ELTE PPK Tanulmányi Hivatal Oktatásszervezési Iroda

A tanulmányaikat még a korábbi (hat féléves) rendszerben megkezdők közül 2019 első félév végén 59-en voltak a fokozatszerzési eljárásban. Közülük 11-en tettek sikeresen szigorlatot és 14-en védtek meg sikeresen az értekezésüket (sikertelen szigorlat és védelem nem volt). Az előző évben 19-en szereztek doktori fokozatot. Ez a kifutó rendszer egyre kevésbé játszik szerepet a doktori iskola életében, de az elkövetkező években még többen bejelentkezhetnek fokozatszerzésre, és a fokozatszerzési eljárásban már benn lévők közül többen fognak szigorlatozni és védelemre jelentkezni.

1-2. Táblázat

Az ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskolájában fokozatszerzési szakaszban lévő doktoranduszok és a fokozatszerzési folyamat egyes állomásain lévők száma 2019 végén a hat féléves képzésben

Doktori program	Fokozatszerzési eljárásra jelentkezett	Fokozatszerzési eljárásban résztvevők	Sikeres szigorlat	Sikeres védelem	Fokozatot szerzett 2018-ban
Neveléstudományi kutatások	2	6		1	14
Andragógia	2	5			
Gyógynevelés	2	10	1	1	
Neveléstudomány		6	1	1	
Nyelvnevelés	5	7	3		
Pedagógia	1	13	2	1	
Sport és egészségnevelés					
Oktatás-tanulásegységek					5
EDiTE		6		6	
Tanítás-tanulás		6	4	4	
NDI összesen:	12	59	11	14	19

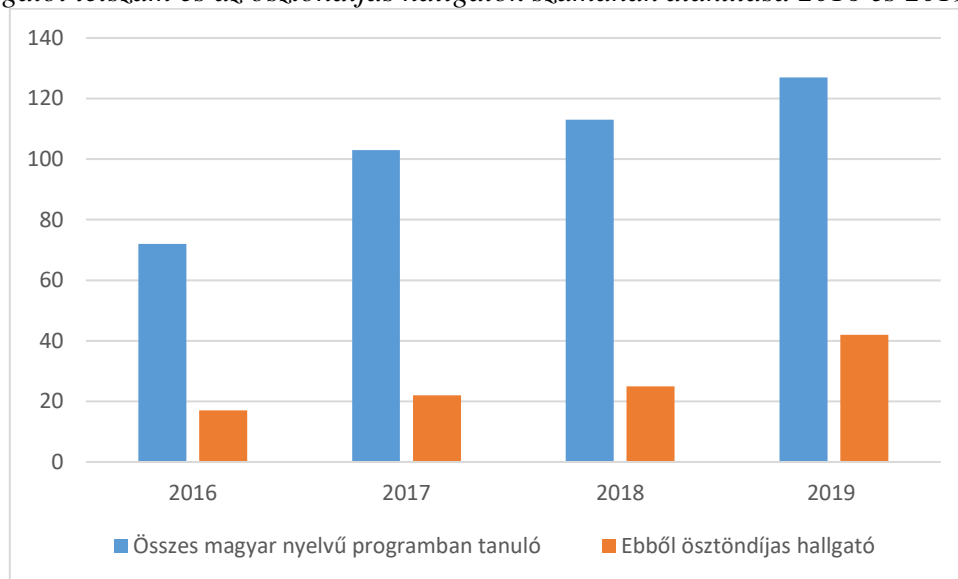
Adatok forrása: ELTE PPK Tanulmányi Hivatal Oktatásszervezési Iroda

A Neveléstudományi Doktori Iskola működésével kapcsolatos további alapadatok megtalálhatóak a doktori iskola 2018. évi működéséről készült részletes beszámolóban, amely megtalálható ennek az önértékelésnek a mellékletei között,⁴ az utóbbi öt évben megvédett értekezések felsorolásával együtt.⁵

A létszámadatok nem értelmezhetőek úgy, hogy nem vizsgáljuk külön az ösztöndíjas és nem ösztöndíjas (önköltséges) hallgatók adatait. E két doktori hallgatói csoport alapvetően eltér egymástól: amíg az ösztöndíjasok lényegében főfoglalkozású kutató munkatársként dolgoznak nálunk, addig az önköltségesek általában munka mellett végzik a doktori tanulmányaikat. Elsősorban az ösztöndíjas hallgatók alkotják azt az erőforrást, amelyre a diszciplináris területünk úgy tekinthet, mint olyan kutatói erőforrásra, melyre kutatási projekteket tervezve és megvalósítva támaszkodhat. Ezt csak a magyar nyelvű képzés esetében érdemes vizsgálni, hiszen a külföldi hallgatók körében mindössze egy-két tényleges önköltséges található. Amint a 2. Ábra mutatja, a NDI doktori hallgatóinak döntő többsége önköltséges formában tanul, ami alapvetően meghatározza ennek a doktori iskolának a profilját. Az ösztöndíjas hallgatók aránya 2016-ban 23,6% volt, ami 2017-re lecsökkent 21,4%-ra. A csökkenést 2018-ra sikerült megállítani majd 2019-ben már érdemleges javulást tudunk elérni: ekkor a magyar nyelvű programokban 33,1% lett az ösztöndíjasok aránya. Érdemes megjegyezni, ebben szerepet játszott, hogy a doktori iskola vezetése folyamatosan jelezte azokat a hátrányokat, melyek a neveléstudományi kutatások egészének fejlődését érik az ösztöndíjas doktori képzési férőhelyek alacsony aránya miatt.

2. Ábra

A hallgatói létszám és az ösztöndíjas hallgatók számának alakulása 2016 és 2019 között

Adatok forrása: 2016-2018: éves beszámolók, 2019: ELTE PPK Tanulmányi Hivatal Oktatásszervezési Iroda

Az ösztöndíjas helyek alacsony arányát és ebből fakadóan a neveléstudományi terület fejlődését érő hátrányokat az elmúlt években bizonyos mértékig kompenzálta az Új Nemzeti Kiválóság Program (ÚNKP) megjelenése, amely lehetővé tette, hogy a hallgatóink egy része kutatási programjuk megvalósításához indirekt módon pénzügyi támogatást kaphasson. Ehhez érdemes hozzátenni, hogy az ÚNKP támogatások elsősorban az ösztöndíjas hallgatóinkat érik el, továbbá azt is, hogy ennek a rendszernek a menedzselése jelentős külön adminisztratív terhekkel is jár.

⁴ Lásd a „Beszámoló az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájára 2018. évi működéséről” című mellékletet.

⁵ Lásd „Az utóbbi 5 évben készült, megvédett értekezések” című mellékletet.

Minőségmenedzsment és minőségfejlesztés

A minőségmenedzsment és a folyamatos minőségfejlesztés a Neveléstudományi Doktori Iskola számára kiemelt prioritás. Az iskola 2016 óta részletesen kidolgozott, stratégiai megközelítésre törekvő minőségbiztosítási és minőségfejlesztési tervvel rendelkezik, amelynek első változatát az iskola irányító testülete 2016 végén hagyta jóvá. Ennek implementálása azóta a testület havi rendszerességgel tartott üléseinek minden alkalommal kiemelt napirendi pontja.⁶ E dokumentum egyebek mellett megfogalmazta a minőségmenedzsment és minőségfejlesztés általános alapelveit, amelyeket érdemes itt is megjeleníteni, mert ezekből jól kiolvasható a minőségügynek a doktori iskolánk által alkalmazott megközelítése.

- A minőség biztosítása és fejlesztése egységet alkotnak, a minőség biztosítása mellett szükség van annak folyamatos fejlesztésére is
- A minőség biztosítását és fejlesztését komplex eszközrendszerrel kell biztosítani, amely egyaránt tartalmaz szabályozási, ösztönzési, szakmai támogatási, kommunikációs és szervezési elemeket
- A minőségbiztosítás fontos eszközét alkotják a NDI működési szabályzata és ennek mellékletei, továbbá a kari és egyetemi szintű doktori szabályzatok, melyeket a minőségbiztosítási és minőségfejlesztési gyakorlat kiindulópontjának kell tekinteni
- A minőségbiztosítási terv célja nem a szabályozás, hanem a minőségbiztosítási és minőségfejlesztési gyakorlat tartalmi orientálása, ugyanakkor biztosítani kell összhangját a szabályzatokkal
- A minőség biztosítására és fejlesztésére vonatkozó tevékenységet a doktori képzés fejlődését jellemző globális és európai trendek (ezen belül különösen az Európai Egyetemi Szövetség - EUA) ezzel kapcsolatos ajánlásainak a figyelembevételével kell folytatni
- A minőség biztosítására és fejlesztésére vonatkozó elveket a felsőoktatásban folyó képzésre és kutatásra vonatkozó általános európai minőségbiztosítási és minőségfejlesztési elveknek (ezen belül különösen az Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosítási standardjainak és irányelveinek - ESG) megfelelően kell meghatározni
- A doktori iskolák céljainak és működésének sajátosságaiból kiindulva egyszerre, egymással kombinálva szükséges alkalmazni a képzés minőségét és a kutatás minőségét szolgáló eszközöket
- A NDI minőségbiztosítását és minőségfejlesztését az ELTE és a PPK általános minőségbiztosítási és minőségfejlesztési stratégiájának és tevékenységének keretei között, azokkal összhangban kell végezni
- A NDI minőségbiztosításának és minőségfejlesztésének eszközrendszerét és mechanizmusait az e területen korábban elindult folyamatokra építve, a fokozatos fejlődés elvét követve szükséges fejleszteni
- A minőségbiztosítás és minőségfejlesztés területén kiemelt figyelmet kell adni a belső és külső partnerek bevonására, a velük való együttműködésre.

A minőségbiztosítási és minőségfejlesztési tervünk megfogalmazta, hogy ezeket az általános elveket az érintettek (oktatók, hallgatók, témavezetők, érintett szervezeti egységek vezetői, tanulmányi adminisztráció) bevonásával részletesebben kibontjuk. Eddig formálisan erre nem került sor, bár a minőségügyi kérdések folyamatos napirenden tartása nyomán ez implicit módon állandóan zajlik.

A 2019-ben kezdeményezett akkreditációs folyamat keretei között frissítettük a 2016-ben keletkezett minőségfejlesztési tervet, így azokat a minőségfejlesztéssel kapcsolatos elképzeléseinket, melyeket ez az önértékelés tartalmaz, már ez az új dokumentum is

⁶ A dokumentumot lásd itt: <https://ppk.elte.hu/file/ndiminosegbiztositasiterv2016.pdf>

orientálhatta. Ugyanez, mint utaltunk rá, fordítva is áll: a minőségbiztosítási és minőségfejlesztési tervünk 2019-es átdolgozása jelentős részben a párhuzamosan folyó önértékelési folyamatra épült.

A minőségbiztosítási és minőségfejlesztési tervünk fontos elemét képezi a végzett hallgatóinkkal való kapcsolattartás és információszerezés. Ennek érdekében 2019-ben a doktori iskola vezetése alumni közösség építését kezdeményezte az ELTE Alumni⁷ támogatásával és bevonásával. Az alumni közösség építésének része az alumni adatbázis létrehozása, események, programok szervezése, valamint visszajelzés kérése volt hallgatóinktól. 2019-ben kérdőíves kutatást indítottunk a doktori iskola fennállása óta eddig végzett összes hallgatója körében, valamint rendezvényt szerveztünk számukra. A jövőben ezeket a rendezvényeket féléves rendszerességgel kívánjuk megszervezni, illetve a kérdőíves vizsgálat tapasztalatait igyekszünk beépíteni a doktori iskola működésébe, képzésébe.

A minőségbiztosítás és minőségfejlesztés területén fontos szerepet vállal a doktori hallgatók közössége, amely saját kezdeményezésekkel is támogatja a NDI minőségfejlesztési törekvéseit. Ennek egyike olyan rendszeres adatgyűjtés a doktori hallgatók körében, amely lehetővé teszi a hallgatók által érzékelt minőségproblémák feltárását.

Szervezet és vezetés

A Neveléstudományi Doktori Iskola stratégiai és részben operatív vezetését a törzstagokat, a programok vezetőit és a hallgatói képviseletet magába foglaló, havi rendszerességgel ülésező testület, a Doktori Iskola Tanácsa (DIT) látja el. Ennek a testületnek az üléseit minden alkalommal az ugyancsak havi rendszerességgel ülésező Vezetőség készíti elő, melynek tagjai a doktori iskola vezetője, az iskola titkára, a Neveléstudományi Intézet vezetője és a DIT egy erre a funkcióra titkos szavazással megválasztott tagja. A doktori iskola titkára korábban vezetője volt a Pedagógiai és Pszichológiai Kar egy másik érintett szervezeti egységének (a Felnőttképzés-kutatási és Tudásmenedzsment Intézetnek), így a doktori iskola adminisztrációja e szervezeti egység keretei között, az ő közvetlen irányítása alatt működhetett. Ez 2018-ban megváltozott: a titkári funkciót jelenleg olyan vezető munkatársunk tölti be, akinek az irányítása alatt nem áll szervezési kapacitásokkal rendelkező szervezeti egység. Ez a változás elkerülhetetlenül negatív hatással volt az NDI adminisztratív és szervezeti kapacitásainak alakulására.

Több más doktori iskolához hasonlóan az NDI nem alkot önálló szervezeti egységet, a működése szervezeti tekintetben sok szempontból informális együttműködési mechanizmusokra épül. Ez a komplex vezetési és szervezési helyzet az érintettek részéről különösen magas szintű együttműködési képességet és hajlandóságot igényel. A vezetési helyzet komplexitását az NDI esetében drámai módon növeli, hogy ez a doktori iskola több kar és a PPK-n belül több önálló intézet kapacitásaira épül, és ezek szoros együttműködése nélkül nem tudná a feladatait ellátni.

2019 folyamán kari vezetői döntés nyomán az NDI adminisztrációja a Pszichológiai Doktori Iskola adminisztrációjával együtt beépült a dékáni hivatal szervezetébe egy három fős (vezetőből és két adminisztrátorból álló) irodát alkotva. Ennek számos előnye van: így könnyebbé válhat a doktori iskolai adminisztráció és a kari tanulmányi és nemzetközi ügyekkel foglalkozó adminisztráció közötti együttműködés, illetve a két doktori iskola egyszerre

⁷ <https://www.alumni.elte.hu/>

használhatja ugyanazokat a szervezeti kapacitásokat és erőforrásokat. Ez ugyanakkor értelemszerűen együtt jár azzal, hogy beszűkülnek a küldetésnyilatkozatunkban megfogalmazott céloknak és az NDI-re speciálisan jellemző minőségbiztosítási és minőségfejlesztési elveknek megfelelő működés lehetőségei. Ezt ugyanakkor remélhetően ellensúlyozza majd, hogy az oktatási dékánhelyettes – aki a tudományági doktori tanács (PPDT) tanácskozási jogú tagja is lett – dedikált felelősséget kapott ezen adminisztratív tevékenység felügyeletére és irányítására az akadémiai vezetésben.

Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola vezetője, Halász Gábor 2016 január 1. óta tölti be ezt a funkciót. Rendelkezik az MTA doktora címmel, és a szakterület egyik nemzetközi szinten ismert hazai képviselője. A kilencvenes évek közepe óta folyamatosan képviseli a hazai neveléstudományt az OECD Oktatáskutató és Innovációs Központja irányító testületében, amely testületnek két alkalommal elnöke volt. Hét évig volt vezetője a neveléstudományi kutatások területén 1990 óta fontos szerepet játszó Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet elődintézményének. Tagja az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottságának, az MTA Köznevelési Elnökségi Bizottságának, továbbá elnöke a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs (NKFI) Hivatal Társadalom- és Bölcsészettudományi Kollégiuma (korábbi OTKA) szakterületi zsűrijének.

A NDI törzstagjai (2019 végén) a következők:

1. Halász Gábor (MTA doktor) (egyetemi tanár)
2. Marton Klára (egyetemi tanár)
3. Németh András (MTA doktor) (egyetemi tanár)
4. Szabolcs Éva (egyetemi tanár, emeritus)
5. Szabó Attila (MTA doktor) (egyetemi tanár)
6. Szivák Judit (egyetemi docens)
7. Vámos Ágnes (MTA doktor) (egyetemi tanár)
8. Zsolnai Anikó (egyetemi tanár)

A törzstagok körében legutóbb, az önértékelési folyamat lezárulás előtt, a NDI Tanácsának 2019 október 24-i ülésén meghozott döntése értelmében történt változás. Ezt megelőzően a törzstagok között volt Bárdos György (MTA doktor, egyetemi tanár) és Nádasi Mária (egyetemi tanár, emeritus), illetve Szabolcs Éva még nem emeritusként volt jelen a testületben. A változásra Bárdos György és Szabolcs Éva nyugdíjba vonulása miatt volt szükség. A jelzett döntés nyomán Szabolcs Éva emeritusként maradt tagja a törzstagok körének, Bárdos György és Nádasi Mária esetében a DIT kezdeményezésére az EDT 2019. november 21-én odaítélte számukra az emeritus törzstag címet, így ők a jövőben továbbra is tagjai lehetnek a DIT-nek, de immár nem törzstagi minőségben. A DIT 2019 novemberi ülésén két új törzstag (Bernáth László és Győri János) elfogadásáról született döntés, amit a kari doktori tanács megerősített.

A vezetéssel és szervezettel összefüggésben fontos külön kiemelni, hogy a Neveléstudományi Doktori Iskola kiemelt figyelmet fordít a hallgatók bevonására és határozottan támogatja a minőség fejlesztését célzó hallgatói kezdeményezéseket. Ezzel kapcsolatban érdemes idézni az iskola 2016-ban elfogadott minőségbiztosítási és minőségfejlesztési tervének szövegét, amely szerint az iskola vezetése „kiemelt jelentőségűnek tartja a jól működő doktori hallgatói képviselőt, a hallgatóktól érkező visszajelzéseket és a hallgatók bevonását az iskola vezetésébe. A hallgatók választott képviselője tagja a DIT-nek, ahol a hallgatói szempontok aktív és kezdeményező képviselőt várjuk, különös tekintettel a stratégiai kérdésekre, ezen belül a minőségbiztosítás és minőségfejlesztés kérdéseire”.

Vezetési és szervezeti szempontból külön kiemeljük a doktori iskola vezetésének azt a törekvését, hogy az iskola belső folyamatait maximálisan transzparenssé tegye. Ennek egyebek mellett egyik fontos eszköze az iskola magyar és angol nyelvű honlapja, melynek tartalmassá tétele az elmúlt időszak egyik prioritása volt, és amibe ebben az időszakban komoly időt és energiát investáltunk.⁸ Ennek eszközei a havi rendszerességgel tartott DIT ülések, az éves témavezetői megbeszélések, nyílt napok csakúgy, mint a jelen önértékelés és a korábban említett részletes éves beszámolók.

Képzési program és a képzés szervezése

Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának egyik legfontosabb sajátossága, hogy a neveléstudományon belüli szakterületek széles körének és olyan szakmai közösségeknek az együttműködésére épül, melyek az egyetem több karához kötődnek. A kilenc programunk négy kar szakmai közösségének hozzájárulásán alapul. Ezek a Pedagógiai és Pszichológiai Kar, a Bölcsészettudományi Kar, a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar és a Tanító- és Óvóképző Kar.

Bár a doktori iskola alapvetően a Pedagógiai és Pszichológiai Kar szervezeti bázisára épül, karok közötti együttműködésben működik, ami egyfelől számos koordinációs kihívással jár, másfelől a diverzitásból fakadó előnyökkel is. E diverzitás az elkövetkező években várhatóan csökkenni fog. Ennek legfontosabb oka az, hogy a nyelvpedagógiai programunkba 2020-tól már nem veszünk fel új hallgatókat, mivel e program a karok közötti megállapodás alapján a Bölcsészettudományi Karhoz kerül át, így ez csak kifutó jelleggel marad nálunk. Csökkentheti a diverzitást az is, hogy 2018-tól a kora gyermekkor pedagógiája program vezetése a Tanító- és Óvóképző Karról a PPK-ra került át, bár e program képzési és kutatási háttérét továbbra is nagymértékben a Tanító- és Óvóképző Kar biztosítja.

A négy különböző karon működő programok jellegét meghatározzák az érintett karok belső szervezeti jellemzői, az adott karokra jellemző képzési és kutatási hagyományok és megközelítések, az eltérő szervezeti kultúrák. Ezeknek a doktori iskolánkban történő találkozása lehetővé teszi az egymástól történő kölcsönös tanulást, amit a doktori iskola vezetése tudatosan támogat (többek között ezt szolgálta az a 2017-ben elindult folyamat, amelyben az egyes programok a saját önértékelésük eredményeit felhasználva a Doktori Iskola Tanácsának egy-egy ülésén részletesen bemutatták saját problémavilágukat).

A több kar együttműködésére épülő doktori képzés belső koherenciáját többféle mechanizmussal próbáljuk biztosítani. Ilyen mindenekelőtt az, hogy a doktori iskola irányítását ellátó testület, a DIT havi rendszerességgel tartott ülésein az egyes karokhoz kapcsolódó programok vezetői minden lényeges kérdést megvitathatnak és közösen dönthetnek az iskola működését alakító átfogó szabályokról, standardokról és irányelvekről. Így közösen döntenek többek között olyan kérdésekről, mint a felvételi vizsga során alkalmazott értékelési eljárások, a doktori iskolában témavezetésre felkérhető oktatók vagy a vizsgabizottságok összetétele. A belső koherencia fontos garanciája a képzési programunknak az a sajátossága, hogy az egyes programok speciális kurzusai közös elméleti és kutatás-módszertani modulokra épülnek, amelyek kurzusain valamennyi program hallgatója együtt tanul. A képzési és fokozatszerzési folyamat szervezési háttérét valamennyi program esetében a Pedagógiai és Pszichológiai Kar

⁸ A magyar nyelvű honlapot lásd itt: <http://www.ppk.elte.hu/nevtudphd/bemutakozas>, az angol nyelvűt itt: <http://www.ppk.elte.hu/en/organistaion/eduscience>

tanulmányi adminisztrációja, illetve a doktori iskola e karon működő saját adminisztrációja látja el.

A képzési programban a 2016-os reform keretei között történt változások nyomán jelentősen átalakult a kurzusok látogatásával, kutatással és tanítási gyakorlattal megszerzendő kreditek aránya, ami az előbbi nagymértékű csökkenését, és az utóbbi kettő nagymértékű növekedését jelenti. Ez a strukturális átalakulás komoly alkalmazkodást igényelt, aminek három fontos elemét érdemes itt kiemelni. Az első a hallgatói önállóság és felelősség erősödése, a második a témavezetői felelősség kibővülése és a harmadik az egyéni kutatási tervek súlyának növekedése. Az új helyzethez történő alkalmazkodás ennek az önértékelésnek a készítése idején is zajlott.

A hallgatói önállóság és felelősség növekedése az egyéni tanulmányi utak és az egyéni doktori kutatási előrehaladása tervezésének erősítését igényelte. Ebbe az irányba tett lépésnek tekinthető a kredit-felvétel és a kredit-elismerés tervezése új rendszerének bevezetése, amely mind a hallgatók, mind témavezetőik, mind a programok vezetői részéről fokozott odafigyelést igényel. Ezt kari szinten megtervezett és bevezetett új kredit-felvételi és kredit-elismerési sablonokkal és ezekhez kapcsolódó elfogadási rend kialakításával segítettük. A kredit-elismerésnek így a korábbiaktól jelentős mértékben eltérő rendszere jött létre. E rendszer lehetővé teszi a szisztematikus és minden doktori hallgató esetében garantáltan megtörténő szemeszterek elején történő kredittervezést és azok végén történő elismerést. A rendszer papíralapon működik, ami nehézkessé teszi az alkalmazását: a digitalizálása kari szintű döntéssel lenne lehetséges.

Az új kari szintű kredit-elismerési rendszer bevezetésével párhuzamosan az NDI szintjén felülvizsgáltuk és jelentősen átalakítottuk saját kredit-elismerési rendszerünket. Ez fontos újításokat tartalmaz: ilyen mindenekelőtt azoknak a tevékenységeknek a részletes kibontása, amelyekkel tanítási kreditek szerezhetőek. Ennek megalkotása során abból indultunk ki, hogy a tanítás nem redukálható kurzustartásra, hanem egy sor olyan eleme van (pl. kurzustervezés, részfeladatok átvállalása oktatóktól, hallgatók értékelésében történő részvétel, mentorálás), melyek önállóan is végezhetőek, és amelyekkel tanítási kredit szerezhető. Ez a hazai doktori képzés egészét tekintve innovatívnak tekinthető megközelítés a doktori hallgatók tanításba történő bevonódásának figyelemre méltó erősödését váltotta ki. Gyakorivá vált az együtt-tanítás (co-teaching) és megerősödtek a mentorálási funkciók.

Az egyéni kutatási tervek súlyának növekedése vezetett az új komplex vizsga olyan módon történő szabályozásához, amely e vizsga legfontosabb elemévé tette a kutatási tervek értékelését. A kutatási tervekhez új standardokat kapcsolunk és a komplex vizsga részeként bevezettük ezek opponensi vélemény megválaszolásával történő megvédését. A bírálók formális felkérése értelemszerűen többletterheket rak az adminisztrációra, illetve a bírálók kiválasztása és felkérése a témavezetőkre és programvezetőkre is, de az elmúlt két évben szerzett tapasztalatok, különösen a külföldi hallgatóink esetében, azt mutatják, hogy ez a rendszer jelentősen hozzájárul a kutatási tervek minőségének garantálásához. Ez utóbbit célozta az a kezdeményezésünk is, hogy a hallgatóink kutatási terveinek első változatát egy hónappal a végleges változat leadása előtt feltöltjük egy olyan közös felületre, ahol ezek a doktori iskola egész közössége számára láthatóvá és reflektálhatóvá válnak.

Mint a képzési adatokból láthattuk, a 2016-os képzési reformot követő időszak legjelentősebb és legtöbb kihívással járó folyamata az angol nyelvű képzés beindítása és felfuttatása volt. E folyamatot nagymértékben segítette egy 2019 őszén lezárult *Horizon 2020* pályázat (EDiTE

projekt), melynek keretei között az NDI egy európai neveléstudományi doktori iskolák által alkotott konzorcium tagja lett, mellyel közösen dolgozott ki és valósított meg új angol nyelvű doktori képzési programot. Ennek a projektnek köszönhetően az angol nyelvű képzés felfutása idején olyan szervezési kapacitásokkal rendelkezünk, melyek nélkül nem lettünk volna képesek megfelelő módon fogadni a nagy számban belépő Stipendium Hungaricum ösztöndíjas hallgatót. A projekt lezárulásával e szervezési kapacitások eltűntek, ami a doktori iskola vezetését olyan szervezeti kihívások elé állítja, melyek – különösen az adminisztráció kari szintű integrálása nyomán – csak kari szinten kezelhetőek. Ezekre a kihívásokra éves beszámolóinkban és a korábbi önértékelésünkben korábban már kiemelt módon hívtuk fel a figyelmet.

Hallgatók és hallgatói előrehaladás

A 2016-os képzési reform nyomán – amely megszüntette az a korábbi állapotot, melyben a képzési időszak befejezésével lezárult a hallgatói jogviszony, és amelyben ez gyakran csak jóval később, a fokozatszerzési kérelem beadását követően állt helyre – alapvetően átalakult a hallgatói előrehaladás rendszere. Az első hallgatóink, akik az új rendszerbe léptek be, ennek az önértékelésnek a készítése idején negyedévesek: 2020 elején fog kiderülni, milyen arányban képesek teljesíteni a publikációs követelményeket, lezárni a saját adatfelvételre épülő doktori kutatásukat és megfelelő minőségben elkészíteni doktori értekezésüket. A programok vezetőitől azt kértük, hogy önértékeléseikben a programjukban tanuló valamennyi hallgató előrehaladásáról egyénenként számoljanak be, jelezve azokat a konkrét eseteket, ahol valamilyen beavatkozásra lehet szükség. A doktori iskolánk vezetőségének tagjai vállalták, hogy a programvezetői önértékeléseket olyan szempontból végigvizsgáljuk, hogy ezek hol, milyen beavatkozás szükségességét jelzik. Ez értelemszerűen kiterjed az egyes hallgatókkal kapcsolatban meghozandó lehetséges intézkedésekre is.

A komplex vizsgának a hallgatói előrehaladásra gyakorolt hatásáról ezen önértékelés elkészítésének idejére két alkalommal szerezhettünk tapasztalatot. Ennek alapján azt állapíthattuk meg, hogy ez a vizsga, az ezzel kapcsolatos várakozásainknak megfelelően, jelentős erőfeszítésre készíteti a hallgatóinkat: így mindenekelőtt a korábbiaknál sokkal komolyabb kutatás-módszertani felkészültség megszerzésére és jóval alaposabban kidolgozott kutatási tervek elkészítésére. A vizsgákon előfordultak „bukások”, amit természetesnek tartunk, és ilyenek előfordulására a jövőben is számítunk. Arra számítunk, hogy a komplex vizsga jelentős visszahatást gyakorol a hallgatóink általános kutatómódszertani felkészültségére és kutatási terveik kidolgozottságára. Ez a visszahatás már érzékelhető, de azzal számolunk, hogy ez a jövőben tovább fog erősödni.

Mint korábban hangsúlyoztuk, az NDI hallgatóinak döntő többsége önköltséges formában vesz részt a doktori képzésben. Különösen az ő esetükben jellemző, hogy nem mindegyikük tud eljutni a disszertáció elkészítéséig és megvédéséig. Az ilyen hallgatókat sem tekintjük elveszettnek: jelentős részük olyan gyakorlati szakemberré válik, aki a korábbiaknál felkészültebb pedagógusként, vezetőként vagy szakértőként fogja az életpályáját folytatni, különösen akkor, ha munkája igényli az európai és hazai kvalifikációs keretrendszer 8. szintjén definiált kompetenciákat. E hallgatók számára a doktori képzésbe történő bekapcsolódás akkor is jól megtérülő befektetés lehet, ha tanulmányaik nem vezetnek el a doktori fokozat megszerzéséig.

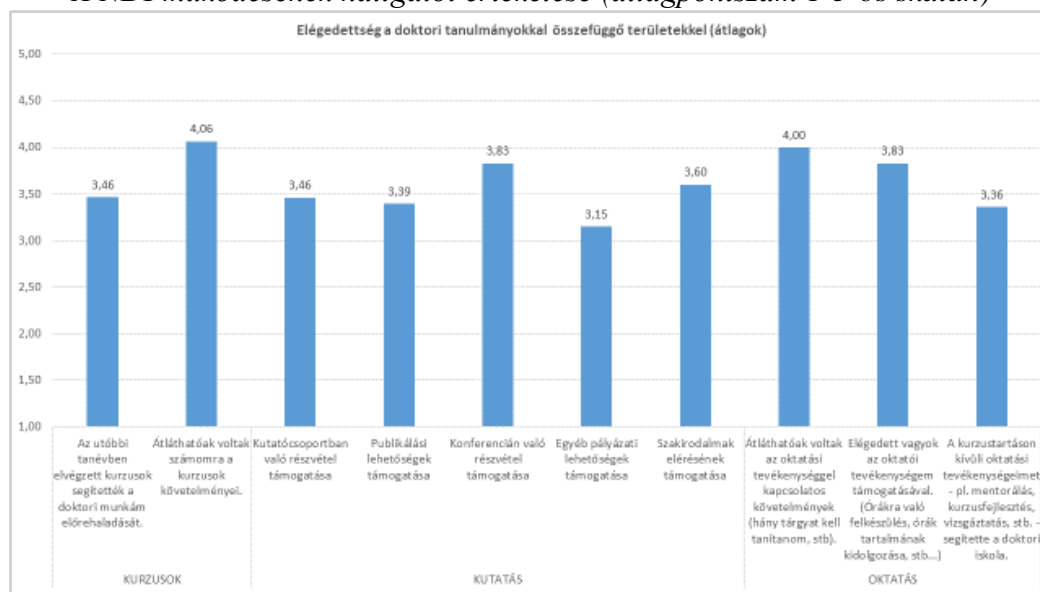
A nagyszámú hallgatói kör tagjai előrehaladásának monitorozását olyan, e céllal létrehozott adatbázissal támogatjuk, amely minden lényeges információt tartalmaz hallgatóinkról, és amely

a legkülönbözőbb leválogatásokat teszi lehetővé. E olyan fontos menedzsment eszközt alkot, amelyet a jövőben tovább szeretnénk fejleszteni, többek között annak biztosításával, hogy ezt az egyes programok vezetői könnyen használni tudják.

Korábban utaltunk arra, hogy a minőségfejlesztés területén fontos szerepet vállal a doktori hallgatók közössége, egyebek mellett azzal a kezdeményezésekkel, hogy rendszeres adatgyűjtést folytat a doktori hallgatók körében a hallgatók által érzékel minőségproblémák feltárása érdekében. Ilyen felmérés 2019-ben is zajlott (ebből illusztrációként mutat adatokat a 3. Ábra). Ezeknek az adatgyűjtéseknek az eredményeit a DIT megvitatja.

3. Ábra

A NDI működésének hallgatói értékelése (átlagpontszám 1-5-ös skálán)

Forrás: A DIT doktori hallgatói önkormányzatot képviselő tagjának prezentációja (DIT, 2019 november)

Témavezetők és témavezetés

A 2016-os képzési reform, ezen belül az önálló kutatással megszerezhető kreditek arányának jelentős növekedése és a saját kutatás lebonyolítására, illetve a disszertáció elkészítésére fordítható idő lerövidülése rendkívüli módon felértékelte a témavezetők szerepét. A témavezetés kérdése a NDI-ben is a belső minőségmenedzsment és minőségfejlesztés egyik legfontosabb témájává vált. A doktori hallgatóink, és ezzel párhuzamosan a témavezetőink magas száma miatt, továbbá az angol nyelvű képzés felfutása nyomán ez olyan kritikus területnek számít, amelyre kiemelt figyelmet kell fordítanunk.

Az angol nyelvű képzés felfutása jelentős többlet témavezetői kapacitásokat igényelt, ami szükségessé tette több új témavezető bevonását. Noha ezt a témavezetéssel kapcsolatos követelményeink határozott megerősítésével párhuzamosan tettünk, esetenként kompromisszumokat kellett tennünk. Ennek nem volt alternatívája, hiszen azt nem tehattük meg, hogy a meglévő témavezetői kapacitást egyszerűen átirányítjuk az angol nyelvű képzésre és ezzel beszűkítjük a magyar nyelvű képzésbe bevonható hallgatók körét. Érdeemes megjegyezni: az idegen nyelvű képzésekbe belépő hallgatók számának nagyarányú növekedése és a meglévő témavezetői kapacitások közötti ellentmondás a hazai doktori képzés egészét jellemzi, az NDI-ben csupán ennek egyik lecsapódását látjuk.

A kritikus helyzetnek megfelelően e területen több komoly beavatkozást tettünk. Ezek legfontosabbika a témavezetéssel kapcsolatos követelmények felemelése, ami már az angol nyelvű képzés felfutása előtt elindult. 2016 óta az NDI-ben kettős szűrést alkalmazunk a témavezetőkkel kapcsolatban: ahhoz, hogy valaki a doktori iskolában témavezetői szerepet vállalhasson, egy általános „akkreditálási” folyamaton kell keresztülmennie, és csak ezt követően kaphat megbízást egy-egy doktori hallgató témavezetésére. Az előbbihez kapcsolódó döntést a DIT a programok vezetőinek előterjesztése alapján titkos szavazással hozza meg, aminek súlyát az is mutatja, hogy ez többször elutasító döntéshez vezetett. Az utóbbihoz kapcsolódó döntést, melyet a DIT a felvételi folyamat keretében hoz meg, a Kari Doktori Tanácsnak is jóvá kell hagynia. A fentiek vonatkoznak az egyre gyakoribb társ-témavezetői szerepre is.

A témavezetőkkel kapcsolatos követelmények megerősítésének egyik legfontosabb lépése az e területre vonatkozó szabályaink felülvizsgálata és jelentős mértékű módosítása volt. A doktori iskola dokumentumaiban már rögzített szabályok mellett 2018 tavaszán elfogadtuk az *„Irányelvek a témavezetői tevékenység minőségének fejlesztésére az ELTE PPK Nevelés-tudományi Doktori Iskolájában”* című dokumentumot, melyben a témavezetőkkel kapcsolatban megemelt követelményeket fogalmaztunk meg, és részletesen kibontottuk a témavezetői felelősség tartalmát. E dokumentum orientálja a témavezetői munka minőségfejlesztését célzó tevékenységünket, melynek egyik legfontosabb eleme/célkitűzése olyan stratégia kidolgozása és implementálása, amely e területen a folyamatos fejlesztést szolgálja.

2017-ben bevezettük a témavezetői feladatok háromoldalú megállapodásban történő rögzítését, amit korábban csak a Horizon 2020 projektünkben alkalmaztunk (ott ez az uniós standardoknak megfelelő alapkövetelmény volt), és amit kiemelkedő fontosságú minőségbiztosítási eszköznek tekintünk. Azt próbáljuk elérni, hogy minden egyes doktori hallgató esetében létrejöjjön olyan háromoldalú megállapodás, melyet a hallgató maga, témavezetője és a programvezető ír alá. Az adminisztrációs kapacitások hiánya miatt ennek az eszköznek a szisztematikus alkalmazását nem sikerült általánossá tennünk, így ezt a rendelkezésre álló kapacitások birtokában fokozatosan vezetjük be.

A témavezetői szerep felértékelődése kiváltotta a doktori iskola vezetése és a témavezetői közösség között közvetlen kommunikáció igényének erősödését. Eddig három alkalommal szerveztünk a doktori iskola valamennyi témavezetőjét érintő közös megbeszélést: a 2019 elején tartott legutóbbi ilyen alkalommal egyebek mellett a témavezetői munka fejlesztését célzó stratégiánkat vitattuk meg a témavezetői közösséggel. Ez utóbbi alkalmat adott annak a témavezetői munka minőségének fejlesztését célzó stratégiai javaslatnak a kiscsoportokban történő megvitatására, melyet a DIT egyik tagja dolgozott ki, és amelyet a DIT korábban megvitatott. Erről részletes emlékeztető készült, amely tartalmazza a témavezetői közösség javaslatait, amit teljes terjedelmében csatolunk ehhez az önértékeléshez⁹ két okból is. Egyfelől azért, mert jól illusztrálja a témavezetői közösség egészének az önértékelési folyamatokba történő bekapcsolódását, másfelől azért, mert az itt megfogalmazott gondolatok és javaslatok ennek az önértékelésnek legértékesebb tartalmi elemei közé tartoznak.

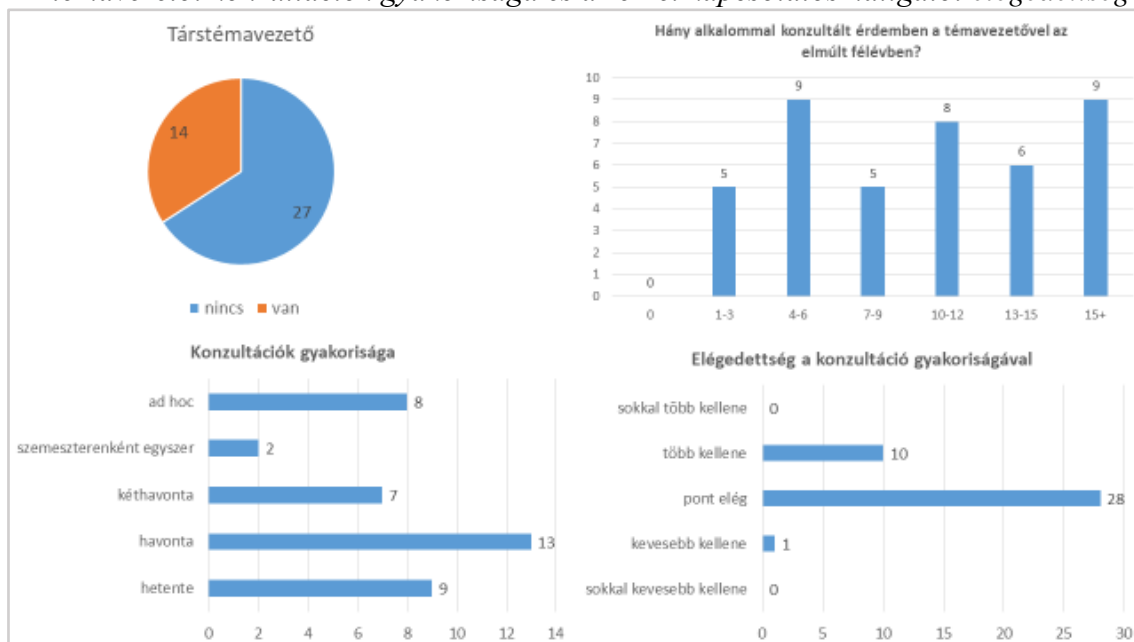
Az EDiTE Horizon 2020 projekt időszakában havi rendszerességgel tartottunk témavezetői megbeszélést az angol nyelvű programokba bekapcsolódott témavezetők bevonásával. A témavezető közösséggel történő közvetlen kommunikációban további lehetőségek rejlenek, melyeket a jövőben is igyekszünk kihasználni.

⁹ Lásd a kapcsolódó mellékletet.

A doktori hallgatói önkormányzat kezdeményezésére 2018-ban lezajlott egy felmérés, amely részben a témavezetői munka minőségének értékeléséről szólt. E folyamat, amelyhez hasonló valószínűleg kevés hazai doktori iskolában zajlik, jól illusztrálja a doktori iskoláknak azt a törekvését, hogy a minőség fejlesztésében a lehető legnagyobb mértékben támaszkodjon a hallgatói kezdeményezésekre. A felmérés eredményeit a DIT 2019 januárjában megvitatta. A témavezetői munka hallgatói értékelése a doktori hallgatói önkormányzat 2019-es felmérésének is része volt (ennek eredményeit 2019 novemberében vitatta meg a DIT). Az itt bemutatott előterjesztés számos olyan megállapítást tartalmaz, melyek a jövőben jól használhatóak a témavezető munka minőségének fejlesztését célzó tevékenységünkben. Illusztrációképpen ebből is bemutatunk adatokat: a 4. Ábra a témavezetői konzultációk gyakoriságával és az ezzel kapcsolatos hallgatói elégedettséggel kapcsolatos adatokat mutatja.

4. Ábra

A témavezetői konzultációk gyakorisága és az ezzel kapcsolatos hallgatói elégedettség

Forrás: A DIT doktori hallgatói önkormányzatot képviselő tagjának prezentációja (DIT, 2019 november)

A témavezetői munka minőségének fejlesztésével kapcsolatban érdemes külön kiemelni, hogy az e területen szerzett tapasztalatainkat nemzetközi fejlesztési környezetben is hasznosíthattuk. Munkatársaink 2019 elején egy, az európai fővárosi egyetemeket képviselő UNICA nevű szervezet által koordinált projekt keretei között egy közép-ázsiai ország doktori képzésben érintett szakembereinek tartottak olyan tréningfoglalkozást, melynek célja az volt, hogy a témavezetői munka minőségének fejlesztését célzó stratégiát hozzanak létre. Ebben a nemzetközi fejlesztési környezetben európai és közép-ázsiai egyetemek különböző diszciplináris területeken működő doktori iskoláinak képviselőivel tesztelni tudtuk azokat a megközelítéseket, melyeket a témavezetői munka minőségének fejlesztésében követünk.

Kutatási programok és műhelyek

A doktori iskolánk arra törekszik, hogy az egyes programok mögött olyan, koherens kutatási programot megvalósító szakmai műhelyek legyenek, amelyek garantálni tudják a képzésbe bekapcsolódó doktori hallgatók számára a szakmai fejlődés megfelelő szellemi háttérét. Az egyes programok olyan intézetekhez, tanszékhez vagy kutatócsoportokhoz kapcsolódnak, amelyek rendelkeznek valamilyen kutatási portfólióval, ennek koherenciája és a doktori hallgatók számára való nyitottsága azonban egyenetlen.

Vannak olyan programok, melyek mögött komoly nemzetközi kapcsolathálóval rendelkező, esetenként külső kutatási pályázatokon elnyert forrásokból finanszírozott kutatási projektek találhatóak, amelyek lehetővé teszik a doktori hallgatók aktív bevonását, de vannak olyanok is, ahol ez a folyamat kevésbé előrehaladott. Kedvező feltételt teremt az, hogy a nagyobb költségvetéssel rendelkező kutatási projektek egy része szervezeti egységeken átívelő, így abba több program doktori hallgatója is bekapcsolódhat (jellegzetesen ilyen az a jelen önértékelés idején futó OTKA projekt, amely a pedagógusok tanulását vizsgálja).

A hazai doktori képzés hagyományainak megfelelően továbbra is döntően az jellemző, hogy az egyes témavezetők egymástól függetlenül hirdetnek témákat, és a doktori hallgatók elsősorban ezekhez, és nem a képzési programok által meghirdetett tágabb kutatási programokhoz kapcsolódnak. Ez utóbbira elsősorban akkor van lehetőség, ha az érintett intézet, tanszék vagy kutatócsoport jelentősebb költségvetéssel rendelkező nagyobb kutatási projekteket futtat.

Az elmúlt években határozott törekvésünk volt, hogy a doktori hallgatóinkat, ezen belül elsősorban az ösztöndíjasokat szorosan hozzákössük a képzési programjaink mögött lévő szervezeti egységekhez és az ezekben futó kutatási projektekhez. Ösztöndíjas hallgatóinkat a szervezeti egységek olyan teljes értékű munkatársainak tekintjük, akik értelemszerűen aktívan részt vesznek az adott egység által menedzselte kutatási programokban.

Minden programunknak kiemelt feladata, hogy a képzési folyamatba beépítse olyan szakmai műhelyek szervezését, amelyek lehetővé teszik, hogy az adott programhoz kapcsolódó doktori hallgatók az adott programhoz kapcsolódó szakmai közösség (elsősorban az oktatói, témavezetői és hallgatói közösség) előtt rendszeresen beszámoljanak előrehaladásukról, és a közösségek tagjaitól megfelelő visszajelzéseket kaphassanak. Az elmúlt időszakban a szakmai műhelyeket megpróbáltuk beépíteni a képzési tervünkbe és az ezeken történő részvételt tanulási kreditekkel is igyekeztünk elismerni, de ez adminisztratív korlátokba ütközött. Az itt szerzett krediteket így kutatási kreditként ismerjük el, de adott feladatok esetén ezzel tanítási kreditek is szerezhetőek.

A hazai neveléstudományi doktori iskolák egy részéhez hasonlóan az NDI esetében is komoly kihívást jelent a doktori hallgatóink egy részének alacsony szintű nemzetközi publikációs tevékenysége, ami nem független a neveléstudományi diszciplináris terület viszonylag alacsony nemzetközi beágyazottságától, továbbá a terület nemzetköziesedését támogató források hiányától. E tekintetben, elsősorban a kari szintű támogató pályázati lehetőségek és az ÚNKP program hatására, érzékelhető előrelépés történt, de továbbra is ezt tartjuk az egyik olyan területnek, ahol komoly további fejlesztő beavatkozásokra van szükség.

Nemzetközi beágyazottság

A doktori iskolánk egyik stratégiai prioritása a nemzetköziesedés és a nemzetközi beágyazottság erősítése. Ennek egyik legfontosabb megjelenése az idegen nyelven történő képzés kiépülése, aminek eredményeképpen, mint láttuk, 2019 végén már 55 külföldi doktori hallgató tanult a doktori iskolánkban. Az idegen nyelvű képzés kiépülése képzési innovációk sokaságát hozta magával, és jelentős mértékben hozzájárult a doktori iskola képzési és kutatási kapacitásainak növekedéséhez. Bár ennek számos adminisztratív akadálya van, tudatosan törekszünk a magyar és idegen nyelven folyó képzések közötti kapcsolatok erősítésére, a magyar és külföldi doktori hallgatói közösségek összekapcsolására.

Az idegen nyelvű képzés kiterjesztése szükségessé tette, hogy erősítsük a doktori iskola belső folyamatainak a nemzetközi térben való láthatóságát. Ezt a célt szolgálta, egyebek mellett, a képzési terv egészének és az alapvető dokumentumoknak angol nyelvre történő lefordítása, és különösen a doktori iskola angol nyelvű honlapjának jelentős mértékű fejlesztése. Az ezzel kapcsolatos céljainkat szervezeti kapacitások hiányában nem tudtuk maradéktalanul teljesíteni: továbbra is vannak olyan fontos dokumentumok, melyek angol nyelven nem érhetőek el.

A szervezeti kapacitások hiányát részben az angol nyelvű képzési területen is kompenzálni tudja a hallgatói közösség proaktivitása és bevonódása szervezési feladatokba. A legtöbb angol nyelven tanuló hallgatót befogadó „Pedagógusképzés és felsőoktatáskutatás (EDiTE) program esetében például a programhoz kapcsolódó műhelyek megszervezését teljes mértékben átvették a hallgatói tagjaiból álló szervező csoportok. Számíthatunk ezekre a hallgatókra egyéb szervezési feladatok esetén is (így például a komplex vizsgák szervezésében, ahol az elsőéves hallgatók titkári feladatot kaphatnak).

Mint arra már utaltunk, komoly kihívást jelent, hogy a Horizon 2020 projektünk 2019-es lezárulása után az idegen nyelvű képzések adminisztrációs és pénzügyi háttere elbizonytalanodott. Bár e területen jelentős változásokat sikerült elérni, továbbra is kihívást jelent, hogy nem kellően biztosított az idegen nyelvű képzésekből befolyó forrásoknak a doktori képzésbe történő visszaforgatása. Az egyik legkomolyabb gyengeségnek látjuk a nemzetközi hallgatók körében a nemzetközi mobilitás alacsony szintjét.

Erősségek és gyengeségek (SWOT)

A 2019-ben lezajlott programszintű önértékelések egyik meghatározó eleme volt SWOT elemzések elkészítése, melyek megtalálhatók valamennyi programszintű önértékelésben. Ennek alapján felrajzolható az erősségeknek és gyengeségeknek, továbbá a kihasználható lehetőségeknek és elkerülendő veszélyeknek vagy fenyegetéseknek az a képe, amelyet az alábbi táblázatban foglalunk össze.

Erősségek	Gyengeségek
Az ország egyik vezető kutatóegyeteméhez tartozás A résztvevő karokban, intézetekben és kutatócsoportokban, és az ezek által menedzselt kutatási programokban rejlő szakmai potenciál	Az elismert nemzetközi folyóiratokban publikáló doktori hallgatók alacsony aránya A hallgatók egy része kutatásmódszertani felkészültségének egyenetlensége

<p>Paradigmatikus diverzitás (eltérő kutatási paradigmák egyidejű jelenléte és ezek egymásra gyakorolt kölcsönös megtermékenyítő hatása)</p> <p>Az a kulturális sokszínűség, amit az idegen nyelvű képzésbe belépett hallgatóink hoztak magukkal</p> <p>Egyes programok erős nemzetközi beágyazottsága</p> <p>A programok közötti kapcsolódásokat erősítő moduláris képzési rendszer, a közös elméleti és kutatómódszertani alapozás</p> <p>A doktori iskolát irányító testületen belüli kommunikáció és együttműködés magas szintje és rendszeressége</p> <p>A doktori iskola nyitottsága, a működés transzparenciája</p> <p>Nyitottság az innovációkra, magas szintű szervezeti adaptivitás</p> <p>A doktori hallgatói önkormányzat proaktív viselkedése és elkötelezettsége a minőséget javító lépések iránt</p>	<p>A felvételi standardok egyenetlen érvényesülése az egyes programok saját felvételi gyakorlatában</p> <p>A túlságosan alacsony ösztöndíjas hallgatói szám és arány</p> <p>Az egyes (képzési) programok mögött lévő kutatási programok egyenetlen kidolgozottsága</p> <p>A doktori hallgatóknak a kari kutatási programokba történő bevonásának egyenetlen szintje</p> <p>A témavezetők magas száma és felkészültségük egyenetlen színvonala</p> <p>A doktori iskola adminisztrációját ellátó munkatársak száma és a szervezési-koordinációs feladatok mennyisége közötti szakadék</p> <p>Az adminisztrációs és szervezési feladatok ellátásának alacsony szintű digitalizáltsága (kredit-nyilvántartás, felvételi)</p>
<p>Lehetőségek</p> <p>Külső partneri kapcsolatok további erősítése, hasonló hazai és külföldi doktori programokkal való együttműködés fokozása</p> <p>Nemzetközi oktatói és hallgatói mobilitás erősítése</p> <p>A hallgatói részvétel és szerepvállalás erősítése minden területen, a hallgatói körben lévő potenciál jobb kihasználása</p> <p>A belépő új doktori hallgatók szakmai támogatásának és mentorálásának kialakult formái</p> <p>Képzési innovációk további támogatása</p> <p>A témavezető közösséggel történő közvetlen kommunikációban rejlő lehetőségek</p> <p>Szakmai reflexió a doktori képzés új formáiról és funkcióiról, és e reflexió nyomán képzési innovációk bevezetése</p>	<p>Fenyegetések, kockázati tényezők</p> <p>A doktori iskolák szervezeti státusának tisztázatlansága</p> <p>Az adminisztrációs háttér elégtelensége, szervezési-koordinációs kapacitások hiánya (a Horizon 2020 program lezárulása után az idegen nyelvű képzések adminisztrációs és pénzügyi háttérének elbizonytalanodása)</p> <p>Az expanzióból (elsősorban idegen nyelvű képzésben) fakadó témavezetői kapacitáshiány</p> <p>Az idegen nyelvű és önköltséges képzésekből befolyó forrásoknak a doktori képzésbe történő nem kellő visszaforgatása</p> <p>A nagy létszámú témavezetői kör egyenetlen alkalmazkodása a megnövekedett témavezetői felelősség igényeihez</p> <p>A hallgatók egy részének nem megfelelő vagy nem eléggé magas</p>

<p>A minőségbiztosítási és minőségfejlesztési programban megfogalmazott alapelvek érvényre juttatása, a minőségfejlesztés változatos formáinak jobb kihasználása</p> <p>A nemzetközi és hazai képzések közötti határvonalak lebontása, a hazai és külföldi hallgatói csoportok szorosabb összekapcsolása</p> <p>Az NDI programjának háttérét alkotó karok, intézetek, tanszékek és kutatócsoportok közötti együttműködés erősítése</p> <p>A Neveléstudományi Intézetben meglévő felsőoktatás-pedagógiai fejlesztési kompetencia érvényesítése a doktori képzésre</p>	<p>szintű kutatómódszertani felkészültsége</p> <p>A jelentkezők és potenciális témavezetők összekapcsolása (elsősorban a nemzetközi hallgatók fogadásánál)</p> <p>Nemzetközi hallgatói és oktatási mobilitás alacsony szintje</p> <p>A külföldi hallgatók hazai empirikus adatgyűjtéséhez szükséges támogatás megoldatlansága</p>
--	---

Mellékletek

1. Melléklet: Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának küldetésnyilatkozata (részletek a NDI honlapján olvasható bemutatkozásból)

„A Neveléstudományi Doktori Iskola szélesen értelmezett, interdiszciplináris, neveléstudományi elméleti alapokon nyugvó pedagógiai tudományos képzési programot kínál hallgatóinak, azzal a céllal, hogy felkészítse őket a felsőoktatás és a tudományos kutatás területén végzett munkára, továbbá az oktatási ágazat területén egyéb olyan munkakörök betöltésére, amelyek magas szintű kutatói kompetenciákat igényelnek. A képzés közvetlen célja az egyénileg vagy kutató teamekben végzett önálló kutató és fejlesztő tevékenységhez, és az ezek eredményeképpen születő kutatási eredmények megosztásához és gyakorlati alkalmazásához szükséges magas szintű képességek fejlesztése. A Neveléstudományi Doktori Iskola feladatának tekinti, hogy a neveléstudományi kutatók felkészítésében meghatározó szerepet töltsön be. A képzés fontos célcsoportját alkotják azok a *kutatópedagógusok*, akik úgy kívánják fejleszteni kutatói kompetenciáikat, hogy közben nem szakadnak el a pedagógiai gyakorlattól. (...)

A Neveléstudományi Doktori Iskolában a tanulás meghatározó részét alkotja az *egyéni kutatási program* megvalósításának keretei között zajló *önálló tanulás*. Saját kutatásukat a doktori hallgatók *témavezetőjük* közvetlen irányítása mellett folytatják, akinek különösen fontos szerepe van az önálló egyéni tanulás támogatásában. Az Iskolába belépő hallgatóknak a felvételük időpontjában a nemzetközi szakirodalom ismeretén alapuló előzetes kutatási elképzelésekkel kell rendelkezniük, amelyet a témavezetőjük támogatásával a képzés harmadik aktív félévének végére kell a nemzetközi szakirodalom ismeretére épülő, a kutatási módszereket részletesen bemutató, megvalósítható kutatási tervvé formálniuk. Ez utóbbit a témavezető és a tematikus programok vezetőinek javaslatára a Doktori Iskola Tanácsa fogadja el: ez képezi később a doktori fokozat megszerzéséhez szükséges, nyilvános vitán megvédett disszertáció alapját. A Doktori Iskola elvárja hallgatóitól a nemzetközi szakirodalomban történő alapos elmélyülést, a választott témában a kutatási előzményekről való magas szintű tájékozottságot, a korszerű kvalitatív és kvantitatív kutatási módszerek magas szintű ismeretét, a felsőoktatási oktatói gyakorlat megszerzését, továbbá a tudományos közösségen belül zajló kommunikációba történő aktív bekapcsolódást, így különösen a kutatási eredmények mérvadó tudományos fórumokon történő közzétételét, beleértve ebbe a hazai és nemzetközi szakfolyóiratokban történő publikálást.”

2. Melléklet: Az NDI egyes programjai által 2019-ben készített önértékelést orientáló szempontrendszer

- i. A program
(A program rövid általános bemutatása – célok, célcsoportok, tartalmi orientáció)
- ii. Hallgatók
(Ezt táblázatos formában kell elkészíteni, minden hallgató neve mellett feltüntetve az alábbiakat
Évfolyam
Témavezető és társtémavezető neve
Doktori kutatás címe
Annak jelzése, hogy az adott doktori hallgató előrehaladásában van-e bármilyen beavatkozást igénylő probléma:
- iii. Témavezetés
(Annak értékelése, hogy a program hallgatóinak témavezetése megfelelő-e, szükség van-e valamilyen ponton beavatkozásra)
- iv. Kurzuskínálat
(Különös tekintettel arra a kérdésre, hogy a program által felkínált, program-specifikus kurzusok kínálata kellően tartalmaz-e és a szükséges oktatói kapacitással elégedettek lehetünk-e)
- v. Kutatási program
(A programhoz kapcsolódó kutatási profil bemutatása, a programhoz kapcsolódó témavezetői témák és szervezeti egységek kutatási projektjei nyújtotta lehetőségek elemzése)
- vi. Minőségmenedzsment
(A programhoz kapcsolódó minőségmenedzsmentként és minőségfejlesztésként értelmezhető lépések bemutatása)
- vii. Innováció
(A programhoz kapcsolódó képzési innovációk, másokkal megosztható jó gyakorlatok bemutatása)
- viii. Nemzetközi dimenzió
(A programhoz kapcsolódó nemzetközi együttműködések, nemzetköziesedési folyamatok bemutatása)
- ix. Műhelyek
(A programhoz kapcsolódó műhelyek bemutatása)
- x. Rövid, tömör SWOT analízis.

3. Melléklet: Beszámoló az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája 2018. évi működéséről

Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája (NDI) előző két éves beszámolójában részletesen bemutattuk azokat a változásokat, amelyek a felsőoktatásról szóló törvény 2015 végén elfogadott, a hazai doktori képzést érintő módosítása nyomán történtek az Iskola működésében. E beszámolóban részletesen ismertettük azokat a fejlődési folyamatokat, amelyek az NDI működését és belső folyamatait érintik, különös tekintettel általában a 2016 elején újrafogalmazott feladatainak és küldetésünk¹⁰ megvalósítására és konkrétan a képzési program reformjára, a minőségfejlesztésre és a nemzetköziesedési folyamatokra. Ebben az évben külön kitérünk a 2015-ben bevezetett komplex vizsgálóval kapcsolatos tapasztalatok elemzésére, figyelembe véve, hogy 2018-ban először szerveztünk ilyen vizsgát.

A beszámoló tartalma

A NDI törzstagjai

Az NDI-ben folyó képzés alapvető jellemzőinek alakulása

A szervezeti háttér és finanszírozás alakulása

A képzési program

Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés, innováció

Nemzetköziesedés

A doktori iskola mint kutatóműhely

A komplex vizsgálóval kapcsolatos tapasztalatok és meghozott intézkedések

Mellékletek

1. Melléklet: az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának céljai (részletek a NDI küldetésnyilatkozatából)
2. Melléklet: a 2018-ban megvédett értekezések
3. Melléklet: a 2019-ben komplex vizsgálóval tevő másodéves hallgatók

A NDI törzstagjai

A doktori iskolák arculatát, tudományos tevékenységük jellegét és minőségét alapvetően meghatározza a törzstagjaik köre. 2018 végén a NDI Tanácsának tizenkét törzstagja volt. Közülük tizenegy volt egyetemi tanár és hatan voltak az MTA doktorai:

1. Bárdos György (MTA doktor) (egyetemi tanár)
2. Halász Gábor (MTA doktor) (egyetemi tanár)
3. Károly Krisztina (MTA doktor) (egyetemi tanár)
4. Kereszty Orsolya (egyetemi docens)
5. Marton Klára (tudományos főmunkatárs)
6. M. Nádasi Mária (egyetemi tanár, emeritus)
7. Németh András (MTA doktor) (egyetemi tanár)
8. Szabolcs Éva (egyetemi tanár)
9. Szabó Attila (MTA doktor) (egyetemi tanár)
10. Szivák Judit (egyetemi docens)
11. Vámos Ágnes (MTA doktor) (egyetemi tanár)
12. Zsolnai Anikó (egyetemi tanár)

¹⁰ Lásd „Melléklet: az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának céljai (részletek a NDI küldetésnyilatkozatából)”

2017-hez képest a törzstagok körében egy fővel növekedett az egyetemi tanárok és egyel az MTA doktorok száma. Ennek megfelelően törzstagjait tekintve az NDI Magyarország leginkább biztos talajon álló neveléstudományi doktori iskolájának tekinthető.

Az NDI-ben folyó képzés alapvető jellemzőinek alakulása

Más doktori iskolákhoz hasonlóan az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának is vannak még olyan doktorjelöltjei, akik a 2016. évi reform előtti szerkezetben kezdték el doktori tanulmányaikat. A Doktori Iskolában tanuló hallgatók számát az

3. Táblázat mutatja. Ebből látható, hogy 2018 végén 29 olyan hallgatónk volt, akik még a hatéves képzésben kezdték meg tanulmányaikat, és 125-en azok, akik már az új rendszerben tanultak. A külföldiek döntő hányada a Stipendium Hungaricum program támogatásával tanuló ösztöndíjas hallgató volt. A 84 magyar hallgatónak egynegyede (21 fő) volt ösztöndíjas.

3. Táblázat

Az ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskolájában tanuló hallgatók száma, 2018 második félévben¹¹

		Hallgatók létszáma	Ebből ösztöndíjasok
2018 első félév (6 éves képzés)	Magyar	42	7
	Külföldi	3	0
	ÖSSZESEN	45	7
2018 második félév (6 éves képzés)	Magyar	29	4
	Külföldi	0	0
	ÖSSZESEN	29	4
2018 első félév (8 éves képzés)	Magyar	52	12
	Külföldi	15	15
	ÖSSZESEN	67	27
2018 második félév (8 éves képzés)	Magyar	84	21
	Külföldi	41	36
	ÖSSZESEN	125	57

A tanulmányaikat még a korábbi (hat féléves) rendszerben megkezdők közül 2018 végén 69 fő volt a fokozatszerzési eljárás fázisában vagy szerzett már fokozatot (lásd 4. Táblázat). A fokozatszerzési eljárásba belépett, de még védés előtt álló 23 doktorandusz közül ebben az évben 21 tett sikeres szigorlatot. Ugyancsak ebben az évben 18-an szereztek doktori fokozatot (a 2018-ban megvédett értekezések listáját a 6. sz. Mellékletben közöljük).

¹¹ Adatok forrása: ELTE PPK Tanulmányi Hivatal

4. Táblázat

Az ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskolájában fokozatszerzési szakaszban lévő doktoranduszok és a fokozatszerzési folyamat egyes állomásain lévők száma 2018 végén¹²

Doktori programok	fokozatszerzési eljárásban résztvevők összlétszáma	fokozatszerzési eljárásra jelentkezett	szigorlatot tett	ebből sikertelen	nyilvános vitán részt vett	fokozatot szerzett
Neveléstudományi kutatások	6	2	3	1	3	3
Andragógia	4	1	1	0	2	1
Gyógypedagógia	12	2	3	0	4	3
Nevelélmélet	6	3	2	0	3	2
Nyelvpedagógia	5	2	0	0	2	2
Pedagógiatörténet	12	4	5	0	1	0
Tanítás-tanulás	19	5	4	0	6	5
Sport és egészségnevelés	1	0	0	0	1	1
EDiTE	3	3	3	0	0	0
Szaktárgyi pedagógiák	1	1	0	0	1	1
NDI összesen:	69	23	21	1	23	18

A 2016. évről szóló jelentésünk hangsúlyozottan hívta fel a figyelmet a hazai ösztöndíjas hallgatói helyek számának és arányának visszaesésére, jelezve azt, hogy ez az egyik legkomolyabb kockázati forrást jelenti a doktori iskolánk fejlődése szempontjából. Hangsúlyoztuk, hogy az ösztöndíjas hallgatók számának és arányának alakulására elsősorban annak fényében kell figyelni, hogy a doktori iskola olyan főfoglalkozású kutató munkatársként tekint rájuk, akik meghatározó erőforrást jelentenek a neveléstudományi kutatási terület számára. Kiemeltük, hogy ez az erőforrás nagymértékben meghatározza e kutatási terület fejlődési lehetőségeit, tekintettel arra, hogy a doktori hallgatóknak a doktori iskola mögött lévő szakmai műhelyek kutatásaiba történő teljes értékű bevonódásával csak az ösztöndíjas hallgatók esetében lehet reálisan számolni.

A magyar nyelvű programokban tanuló ösztöndíjas hallgatók számának és arányának csökkenését 2017-ben sikerült megállítani, és a helyzet 2018-ban javulni kezdett. Az ösztöndíjas hallgatók viszonylag alacsony arányának csökkenését 2018-ban is ellensúlyozta az Új Nemzeti Kiválóság Program (ÚNKP). Szemben az ösztöndíjas helyekkel, ennek a forrásnak az elosztása arányosan történt a neveléstudományi és egyéb diszciplináris területek között.

A korábbi beszámolóinkban is hangsúlyoztuk, hogy a 2016-os változások és a nemzetköziesedés nyomán látványosan megnőtt adminisztrációs és szervezési feladatok jelentősen megnövelték az adminisztráció feladatait. A kari vezetés ezt a kihívást a pszichológiai és neveléstudományi doktori iskolák adminisztrációjának közös szervezetbe vonásával, új adminisztratív munkatárs alkalmazásával és a doktori iskolai, illetve általános tanulmányi és nemzetközi adminisztráció közötti együttműködés koordinálásának erősítésével próbálja kezelni.

A korábbi beszámolóinkban kiemeltük, hogy a Neveléstudományi Doktori Iskola magas számban fogad be hazai *önköltséges* hallgatókat. A körükben hagyományosan viszonylag magas a lemorzsolódási arány, ugyanakkor a doktori képzésben történő részvételük

¹² Adatok forrása: ELTE PPK Oktatásszervezési Iroda

nagymértékben segíti szakmai fejlődésüket és hozzájárul a magyar közoktatás tudáskapacitásának javításához.

A hallgatói létszámmal kapcsolatban a 2018-as év legjelentősebb változása a Stipendium Hungaricum program támogatásával Magyarországon tanuló és az angol nyelvű programjainkba belépő doktori hallgatók számának további jelentős növekedése. Ez azzal járt, hogy bővíteni kellett a doktori iskola témavezetői kapacitását. A belépési követelmények egyidejű emelése ennek értelemszerűen korlátot szab, ami azzal jár, hogy 2019-ben várhatóan kevesebb hallgatót tudunk fogadni.

A Neveléstudományi Doktori Iskolában oktatóként és témavezetőként dolgozók részben a kar intézeteinek (*Neveléstudományi Intézet, Felnőttképzés-kutatási és Tudásmenedzsment Intézet, Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet, Interkulturális Pedagógiai és Pszichológiai Intézet*), részben az NDI képzési programjai mögött található más karok (*Tanító- és Óvóképző Kar, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Bölcsészettudományi Kar*) oktatóinak köréből kerülnek ki. Emellett kisebb arányban vannak olyan külső oktatóink és témavezetőink is, akik az ELTE egyéb karain dolgoznak, vagy nem az ELTE munkatársai. 2018 végén valamivel több, mint 81 témavezetőnknek volt hallgatója valamelyik jelenleg futó vagy korábban indult képzési programunkban.

A szervezeti háttér és finanszírozás alakulása

Mint utaltunk rá, az ELTE Neveléstudományi Doktori iskolájának meghatározó sajátossága, hogy szervezeti bázisát egyszerre több kar, illetve a Pedagógiai és Pszichológiai Karon belül több szervezeti egység alkotja. Az Iskola e karok és szervezeti egységek humán erőforrásait használja: ezek munkatársai tartják a kurzusokat, végzik a témavezetői feladatokat és vállalnak szerepet szigorlati és védési bizottságokban, illetve bírálják az elkészült kutatási terveket. Az NDI munkájának eredményességét továbbra is alapvetően meghatározza, hogy az érintett szervezeti egységek vezetői milyen mértékben támogatják munkatársaiknak a NDI-ben végzett oktatói, témavezetői és egyéb munkáját. A korábbi évhez hasonlóan ezzel kapcsolatban 2018-ban sem érzékeltünk problémát.

A doktori iskola irányításában meghatározó szerepe van a Doktori Iskola Tanácsának, a DIT-nek. Ez a szerep 2018-ban nem változott. A DIT minden hónapban egy alkalommal, félévvel előre rögzített időpontokban ülésezik. Az ülései jellegzetesen három óra időtartamúak és minden alkalommal előre megtervezett és kiküldött napirend alapján zajlanak. A testületnek a törzstagokon túl továbbra is tagja mindegyik program (programspecializáció) vezetője, beleértve ebbe az elméleti alapozó és kutatás-módszertani modulokat. Érdemes kiemelni, hogy a kutatás-módszertani modul vezetőjeként a DIT tagja a *Neveléstudományi Intézet* vezetője, továbbá teljes jogú, szavazati joggal bíró tag a doktorandusz hallgatói önkormányzat képviselője is.

A doktori iskola operatív vezetésében 2016 óta meghatározó szerepet játszik a *Vezetőség*, amelynek tagja az NDI vezetője, titkára, a Doktori Iskola Tanácsának (DIT) egy választott tagja és állandó meghívottja a *Neveléstudományi Intézet* vezetője. A Vezetőség a korábbiakhoz hasonlóan 2018 folyamán is minden hónapban egy alkalommal tanácskozott, ami egyúttal a DIT havi üléseinek előkészítését is szolgálta. A Vezetőség által két DIT ülés között meghozott operatív döntésekről a NDI vezetője a havi DIT üléseken állandó önálló napirendi pontban részletesen tájékoztatta a DIT tagjait.

A szervezeti és vezetési kérdésekkel kapcsolatos beszámolóban szükséges megemlíteni, hogy az Iskola vezetésében külső körülmények hatására több fontos változás történt 2018-ban. A NDI titkára külföldre távozása miatt lemondott, tőle az Iskola tőrzstagja, Zsolnai Anikó vette át a titkári teendőket. Az általa vezetett Andragógiai program vezetését ideiglenesen M. Nádasi Mária tőrzstagunk vette át. A Koragyermekkor pedagógiája program 2017-ben távozott vezetőjét ideiglenesen helyettesítő F. Lassú Zsuzsa helyét 2018-ban ugyancsak Zsolnai Anikó vette át. E változások értelemszerűen a Vezetőség összetételét is átalakították (Kereszty Orsolya helyett Zsolnai Anikó került be ebbe a testületbe).

Ahogy azt már a korábbi beszámolóinkban is jeleztük, a kurzusok látogatásával szerethető kreditek számának lecsökkenése és a kutatási tevékenységgel szerethetőek mennyiségének növekedése felértékelte a programok (programspecializációk) vezetőinek szerepét. Ez a folyamat tovább folytatódott, a DIT-en személyeket érintő döntések kizárólag az egyes programok vezetőinek az előterjesztése alapján történhetnek.

A NDI működésével kapcsolatos adminisztratív-operatív feladatokat részben a PPK *Tanulmányi Hivatala*, részben – 2018 második félévétől kezdve – a központi kari adminisztrációhoz tartozó, de kizárólag az NDI adminisztrációjának feladatait ellátó adminisztrátor és félállású segítőtje látja el. Az angol nyelvű képzés felfutásával az operatív feladatok ellátásába növekvő intenzitással kapcsolódott be a PPK dékáni hivatalán belül működő *Nemzetközi Iroda*. Ennek meghatározó szerepe van az angol nyelvű képzési programmal kapcsolatos tájékoztatásban, a felvételik megszervezésében és az új hallgatók belépésének támogatásában. 2018 volt az utolsó év, amikor még lehetőség volt arra, hogy az angol nyelvű képzések szervezését a Horizon 2020 program támogatásával futó *EDiTE projekt* saját adminisztrációja is támogathatta.

A fentiekből következik, hogy a mátrix-szervezet jellegű NDI működtetése magas szintű együttműködési képességet és hajlandóságot igényel az érintett személyektől és szervezeti egységektől. E tekintetben a 2018-as évvel elégedettek lehetünk.

Amint azt a korábbi jelentésekben is hangsúlyoztuk, a NDI működésének finanszírozása nem válik el a PPK egészének finanszírozásától, erre a doktori iskola vezetésének 2018-ban sem volt sokkal nagyobb rálátása, mint a korábbi években. A doktori iskolai adminisztrációnak a kari központi adminisztrációba való beépülése tovább erősítette, hogy a doktori iskola pénzügyi és adminisztrációt érintő ügyeit csak a kari vezetéssel való szoros és közvetlen együttműködéssel lehet intézni. Ennek támogatására 2018-ban folytatódott az a korábbi évben kialakult gyakorlat, hogy havi rendszerességgel előre tervezett egyeztetés történik a dékán és a NDI vezetősége között. Ezek az egyeztetéseken minden költségvetést és adminisztrációt érintő kérdést meg lehet vitatni, és ezekre megoldást lehet találni.

Az előző évi beszámolóhoz hasonlóan itt is érdemes kiemelni az adminisztrátori feladatokat ellátó munkatársunk, *Oszlanszki Ildikó* kiemelkedően odaadó, kreatív, intenzív és gondos munkáját. 2018 második félévétől kezdődően a munkáját egy új félállású kolléga segíti. Az elkövetkező időszak fogja megmutatni, hogy ez a kapacitásbővítés elegendő-e megnövekedett – elsősorban külföldi – hallgatói létszámmal kapcsolatos ügyek intézésére, különös tekintettel olyan adminisztratív feladatokra, amelyek a kreditelismeréssel, a vizsgákkal, a műhelyvitákkal és a hallgatói kutatási tervek véleményezésével kapcsolatosak.

A képzési program

2018 folyamán a NDI által kínált programok számát tekintve nem történt változás (lásd 5. Táblázat), de az egyik program (EDiTE) tematikus orientációja és elnevezése módosult. 2018-ban eggyel megnőtt azoknak a programoknak a száma, amelyek angol nyelven is nyújtanak képzést: az Andragógia, az EDiTE, a Gyógypedagógia, a Nyelvpedagógia és a Sport és egészségnevelés mellett belépett ebbe a körbe az Elméleti-történeti pedagógia.

5. Táblázat
A NDI programjai és ezek vezetői

Programmodulok	A programmodulok vezetői
<i>Alapozó modulok</i>	
Elméleti alapozó programmodul	Németh András
Kutatás-módszertani programmodul	Fehérvári Anikó
<i>Programspecializációs modulok</i>	
Andragógia	M. Nádasi Mária ¹³
Pedagógusképzés és felsőoktatáskutatás (EDiTE)	Halász Gábor
Elméleti-történeti pedagógia	Németh András
Gyógypedagógia	Marton Klára
Kora gyermekkor pedagógiája	Zsolnai Anikó
Nyelvpedagógia	Károly Krisztina
Oktatás – tanulás – egyenlőtlenségek	Vámos Ágnes
Szaktárgyi pedagógiák	Szivák Judit
Sport és egészségnevelés program	Bárdos György

A programok vezetésében több ponton történt módosulás. Az elméleti alapozó programmodul vezetője Szabolcs Éva helyett Németh András lett. Az Andragógia programé a vezető külföldre távozása miatt ideiglenes jelleggel M. Nádasi Mária és a Kora gyermekkor pedagógiája programé Zsolnai Anikó. A stratégiai prioritásainknak megfelelően 2018-ban is kiemelt figyelmet kapott a Kutatás-módszertani alapozó programmodul fejlesztése (ennek vezetője 2016-tól kezdve a DIT teljes jogú tagja). E modul vezetője meghatározó szerepet játszik a kutatási tervek értékelési szempontjainak kidolgozásában és fejlesztésében, továbbá annak meghatározásában, hogy milyen módon folyják a komplex vizsgának a kutatási program védéséről szóló része.

A 2018-as évben harmadik alkalommal léptek be hallgatók a 2016-ban lezajlott kurrikulum-reform nyomán kialakult új szerkezetű képzésbe. Az első két év tapasztalatai nyomán több kisebb változtatást hajtottunk végre a képzési programban. A képzési programunk megvalósításának áttekintését még 2017-ben indítottuk el, ennek nyomán születtek javaslatok a képzési program kisebb mértékű módosítására. A szenátus erről 2018-ban hozott pozitív döntést. Ennek értelmében az EDiTE Horizon 2020 projekt keretei között létrehozott EDiTE program tematikus fókuszát – a projekt kifizetésével összefüggésben, a konzorciumi partnerek és a programba jelentkezők igényeit figyelembe véve – kitágítottuk. A korábban csak a pedagógusok képzésére és tanulására fókuszáló program elnevezése „Pedagógusképzés és felsőoktatáskutatás (EDiTE)” program lett, és megnyílt a felsőoktatáskutatással foglalkozók számára.

¹³ Ideiglenes jelleggel látja el ezt a feladatot addig, amíg a 2018-ban eltávozott korábbi programvezető helyét be nem töltjük. A pályázatban van.

2018 folyamán felülvizsgáltuk a kutatási és tanítási kreditek elszámolását orientáló rendszerünket, és kisebb változtatásokat hajtottunk végre ezekben. Így bővítettük azokat az oktatáshoz kapcsolódó tevékenységeket, melyekkel a hallgatóink tanítási krediteket szerezhettek. Érdeemes utalni rá, hogy a tanítási kreditek megszerzésére végezhető tevékenységek szabályozása olyan innovatív megoldás, amely nemzetközi szinten is figyelmet keltett.

Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés, innováció

A 2018-as évben folytatódott a 2016-ban elfogadott *minőségbiztosítási és minőségfejlesztési program* implementálása. A minőségbiztosítási és minőségfejlesztési kérdések továbbra is minden egyes DIT ülésen önálló napirendi pontban jelennek meg.

A minőség garantálásának fontos eszköze a felvételi folyamat. A 2018-as évben tovább erősítettük az egyes programok önálló felvételi vizsgáinak koordinálását a közös értékelési követelmények meghatározásának áttekintésével. A felvételi folyamatot szükséges tovább javítani annak érdekében, hogy mind a magyar, mind az angol nyelvű programjainkra csak megfelelő felkészültségű hallgatók kerüljenek be. Ugyancsak szükséges javítani a felvételi folyamat szervezettségét, különös tekintettel az angol nyelvű programokra (ez utóbbiak esetében a „stipendiumos” jelentkezőknél a folyamat a TEMPUS közalapítvánnyal való együttműködést is igényli).

A korábban meghozott döntések nyomán jelentős mértékben továbbfejlesztettük a témavezetők kiválasztásának és felkérésének rendszerét. Új irányelveket fogadtunk el a témavezetői tevékenység minőségének fejlesztésére. Ebben specifikáltuk és jelentős mértékben megemeltük a témavezetőkkel kapcsolatos követelményeket, fenntartva azt a rendszert, hogy az NDI-ben programvezetői előterjesztés alapján a DIT titkos szavazása nyomán lehet bekerülni a témavezetői körbe. Emellett Horváth H. Attila vezetésével elkezdtük egy olyan stratégia kidolgozását és megvalósítását, amely a témavezetői munka minőségének a fejlesztését pozitív beavatkozásokkal próbálja javítani. Ehhez illeszkedve szerveztük meg az éves témavezetői értekezletünket, amelyen a témavezetői közösség tagjai minden korábbinál nagyobb számban voltak jelen. Itt aktív tréningmódszerek alkalmazásával történt a témavezetői munkát gátló tényezők azonosítása és az ezek korrigálását szolgáló lépések meghatározása.

További javításra szorul a 2017-ben bevezetett témavezetői feladatok háromoldalú megállapodásban történő rögzítése, ezek megkötésére 2018-ban nem minden alkalommal került sor.

A minőségbiztosítás fontos, 2016 után kialakult eszközei a hallgatói tanulmányi-kutatási terv, a féléves hallgatói beszámoló, valamint félév elején történő kreditfelvételi tervezés és félév végi kredit-elismerés. Ezek koordinálása bonyolult logisztikai feladat, amely a kari tanulmányi és a doktori iskolai adminisztráció szoros együttműködését igényli. Erős igényként merült fel a folyamatok digitalizálása.

A korábbi beszámolókból hangsúlyoztuk, hogy a NDI vezetősége kiemelkedően fontosnak tartja a doktori hallgatók bevonását a doktori iskolával kapcsolatos döntésekbe és ezek végrehajtásába. A DÖK képviselője a DIT aktív tagja, aki több alkalommal tartott a testületnek beszámolót. Így tájékoztatta a testületet annak az átfogó adatgyűjtésnek az eredményeiről, amely a doktori hallgatóknak a doktori képzéssel kapcsolatos igényeinek feltérképezését

szolgált. A komplex vizsgát követően a DÖK átfogó elemzést készített a vizsga tapasztalatairól, ami fontos input volt a testületben erről lezajlott vitához. Ehhez az elemzéshez olyan cselekvési terv is társult, amelyben a DÖK is feladatokat vállalt a felmerült problémák megoldásában.

2018-ban is folytattuk azt a 2017-ben megkezdett gyakorlatot, hogy a DIT mindegyik ülésén egy-egy program vezetője részletes tájékoztatást ad az általa vezetett program helyzetéről és fejlődéséről.

Nemzetköziesedés

A korábbi évekhez hasonlóan a doktori iskola vezetése 2018 folyamán is kiemelt figyelmet szentelt a képzés és a képzést megalapozó kutatási tevékenység nemzetköziesítésének, amit a minőségfejlesztés és innováció egyik legfontosabb eszközének is tekint.

A Neveléstudományi Doktori Iskola több programja, így különösen az Elméleti-történeti pedagógia és a Nyelvpedagógia programok esetében a nemzetközi együttműködésben végzett kutatások és képzés korábban is meghatározó elemek voltak, ami a 2018-es évet is jellemezte. A HORIZON 2020 támogatásával létrejött EDiTE program eleve nemzetközi együttműködésből született. 2018-ban e programhoz kapcsolódó közös konferenciát szerveztünk a norvég neveléstudományi iskolák konzorciumával (NAFOL), ahol többek között a MAB vezetője tartott előadást a doktori képzés minőségének fejlesztéséről.

A doktori iskola nemzetköziesedésének 2018-ban az angol nyelvű képzés további kiterjesztése volt leginkább figyelmet érdemlő folyamata. Az angol nyelvű képzést 2018-ban már hat programban hirdettünk meg. A korábban is angol nyelvű oktatást végző Nyelvpedagógia és a nemzetközi együttműködésben, angol nyelven korábban elindított EDiTE programok mellett, 2017-ben belépett az Andragógia, Gyógypedagógia és a Sport és egészségnevelés programok, majd 2018-ban az Elméleti-történeti program. Az angol nyelvű képzés kiterjesztését továbbra is döntően a nemzeti szintű Stipendium Hungaricum program tette lehetővé: ennek keretei között 2018-ban harmadik alkalommal jöhettek doktori hallgatók Magyarországra állami támogatással.

Az angol nyelvű képzés kiterjesztése új típusú együttműködés kialakítását igényelte a doktori iskola, a kari Tanulmányi Hivatal és a nemzetközi ügyekkel foglalkozó kari adminisztráció között. A korábbi gyakorlatot követve 2018-ban is havi rendszerességgel megszerveztük az angol nyelvű programok oktatóinak és e programok témavezetőinek találkozását, amelyre meghívást kapott az angol nyelvű programok hallgatóinak képviselője is. Folytatódott az NDI legfontosabb dokumentumainak angol nyelvre fordítása, és további fejlesztéseket végeztünk az NDI angol nyelvű honlapján. Folytatódott a korábban DÖK kezdeményezésre elindult mentorálási szolgáltatás, aminek keretében a magasabb évfolyamok hallgatói támogatják a belépő hallgatókat. 2018 volt az utolsó olyan év, amikor mindezt az EDiTE projekt menedzsment-kapacitásának terhére tudtunk megvalósítani.

A 2018-as év jelentős változása, hogy olyan érdekeltségi rendszert hoztunk működésbe, amely ösztönzi a témavezető feladatok vállalását az angol nyelvű programok hallgatói körében. E programok hallgatóinak témavezetői és társ-témavezetői félévente 100 eFt juttatásban részesülnek.

A doktori iskola mint kutatóműhely

A korábbi beszámolóinkban is hangsúlyoztuk, hogy az NDI olyan kutatóműhelyként is működik, amely a hazai neveléstudomány egyik meghatározó szellemi bázisa. Az Iskola olyan platformot alkot, amely lehetővé teszi az ELTE különböző karain és a PPK különböző intézeteiben működő neveléstudományi kutatásokkal foglalkozó szakmai műhelyek összekapcsolódását.

A 2018-as évben is követtük azt a stratégiai célkitűzést, hogy a NDI mindegyik képzési programja mögött legyen olyan koherens kutatási program, amely a doktori iskola bázisát alkotó szervezetekben folyó kutatásokra épül, és amely lehetővé teszi a doktori hallgatók folyamatban lévő kutatási projektekbe történő bevonását. Ennek érdekében az Iskola honlapján frissítettük az egyes képzési programok (programszpecializáció) rövid leírását. Ez a kapcsolódó kutatási programok rövid bemutatását is tartalmazza.

A kutató műhelyként való működés szempontjából különösen fontosak az egyes programokhoz (programszpecializációkhoz) kapcsolódó *műhelyek*. Ezek a DIT által 2017-ben elindított programmódosítás keretei között beépültek mindegyik programba. A műhelyek olyan szakmai rendezvények, melyek nemcsak a hallgatók doktori kutatása előrehaladásának támogatását és monitorozását szolgálják, hanem a kutatási módszerek és a kutatási eredmények megvitatását is. Az egyes programokhoz kapcsolódó műhelyek egy része nyitott a más programok hallgatói számára is, így segítik a különböző kutatóműhelyek közötti kommunikációt. A 2018-as évben a műhelyek a képzési program részeként, a hallgatók által felvehető kurzusok formájában jelentek meg, de ez a gyakorlat az előzetes értékelések szerint nem vált be, ennek megfelelően ez 2019-ban várhatóan módosul.

A 2018-as évben folytattuk annak a stratégiai célnak a megvalósítását, hogy a doktori hallgatókat – elsősorban azokat, akik ösztöndíjasként folytatják tanulmányaikat – hozzákösük a programok mögött található szervezeti egységekben zajló kutatásokhoz. Az ösztöndíjakról hozott döntések esetében 2018-ban is kiemelt prioritásnak tekintettük, hogy lehetőleg mindegyik program, illetve mindegyik ezek mögött található kutatóműhely hozzájusson olyan kutatói kapacitáshoz, amelyet az ösztöndíjas hallgatói helyek jelentenek. E gyakorlatban a kari vezetés részéről kételyek fogalmazódtak meg, így ez a kérdés 2019-ben várhatóan napirendre kerül.

A komplex vizsgával kapcsolatos tapasztalatok és meghozott intézkedések

A 2016 utáni doktori képzési reform egyik legnagyobb horderejű változása volt az új komplex vizsga bevezetése. Az előző évi beszámolóinkban részletesen bemutattuk azt a koncepciót, melynek alapján az új vizsga szabályait több hónapig tartó munka eredményeképpen a kari szabályozás keretei között megalkottuk. A DIT keretei között hosszú ideig tartó vita zajlott azzal kapcsolatban, hogy a kutatómódszertan és az általános elméleti alapok területén hogyan folyjék a vizsgáztatás. Több alternatív szakmai koncepció kidolgozására került sor, ennek nyomán született meg az elfogadott vizsgaszervezési megoldás.

Az általános elméleti összefüggések területén egy, a DIT által létrehozott munkacsoport által kidolgozott és a testület által elfogadott témalista orientálja a vizsgáztatást. Az új szabályozást ugyancsak több hónapos munkával létrehozott részletes irányelvekkel egészítettünk ki, annak érdekében, hogy garantáljuk, a vizsga minden programban hasonló elvek és eljárások szerint,

illetve egyeztetett követelmények szerint folyik. Ennek eredményeképpen alakult ki az a 2018-ban először alkalmazott eljárás, amelynek a következő elemeit érdemes kiemelni:

- A doktori hallgatóknak február végére kellett leadniuk 20-40 oldal terjedelmű kutatási terveik első változatát, amelyeket az NDI az egész szakmai közössége számára elérhetővé tett, így a hallgatók egy hónapon keresztül kaphattak visszajelzéseket a kutatási terveik javítására.
- A kutatási tervek végleges, a komplex vizsga keretei között értékelendő változatát március végéig kellett leadniuk. Ezeket két külső bíráló kapta meg, akik a komplex vizsga rögzített irányelveiben rögzített részletes értékelési kritériumok szerint értékelték azokat. Mindez kifejezte, hogy a kutatási tervek értékelését a komplex vizsga meghatározó elemévé tettük.
- A komplex vizsga részeként minden doktori hallgató vizsgát tett kutatómódszertanból olyan módon, hogy két nagy tématerület közül valamelyikről kellett vizsgaelőadást tartaniuk. Ez kifejezi azt a szándékunkat, hogy jelentős mértékben fejlesszük a hallgatóink általános kutatás-módszertani felkészültségét, függetlenül saját doktori kutatásuk jellegétől.
- A komplex vizsga részeként minden doktori hallgató vizsgát tett a neveléstudományi kutatások általános elméleti összefüggéseiből oly módon, hogy egy előre meghatározott, a DIT által elfogadott témáról kellett vizsgaelőadást tartania.

A 2018-as komplex vizsgát a DIT utolsó nyári ülésén átfogó módon értékelték. Itt számos kritikus megjegyzés hangzott el a doktori hallgatók egy részének felkészültségéről. Két hallgató esetében végződött a vizsga eredménytelenül (nekik pótvizsgát kellett tenniük) és többen voltak olyanok, akiknél – ahogy megfogalmazódott –, „rezgett a lécs”. A vizsga a doktori hallgatók egy részét rendkívüli mértékben aktivizálta, komoly motiváló erővel bírt és olyan erőfeszítésekre készítette őket, amelyek várhatóan javítani fogják annak esélyét, hogy sikeresen megvédjék a disszertációjukat.

Mint korábban említettük, átfogó és részletes értékelést készített erről a DÖK is. Ez részletes problémalistát tartalmazott, melynek egyes tételeihez megoldási javaslatok is kapcsolódtak. Ezek nyomán, az őszi folyamán, elkezdtek a vizsgaszabályzat és a kapcsolódó irányelvek revízióját és néhány ponton módosítottuk ezeket.

A NDI vezetése szerint a komplex vizsga alapvetően betölti funkcióját: megfelelő alkalmat ad arra, hogy a hallgatók szintetizálják a tanulmányaik során szerzett tudásukat és ezt megfelelően adaptálják saját doktori kutatásuk megalapozásához. A vizsgát, beleértve ebbe a kutatási tervek igen alapos, külső szakértő bevonásával történő értékelését általában alkalmasnak tartjuk annak megítélésre, hogy eldönthessük, érdemes-e a hallgatóinkat a kutatási-disszertációs szakaszba továbbvinnünk.

Budapest, 2019. március 19.

Az ELTE PPK
Neveléstudományi Doktori Iskolája
Vezetősége

4. Melléklet: A 2019 januári témavezető megbeszélésen megfogalmazott gondolatok és javaslatok a témavezetői munka minőségét célzó stratégiai elképzelésekről

Az 1. sz. csoport (vezette Győri János)

- Szerencsés helyzetnek tekinthető, hogy a témavezetői közösség tagjai több intézményt képviselnek
- Az NDI működése átlátható a hallgatóknak, oktatóknak; mindenféle információ elérhető („nem bóklásznak sötétben”)
- A műhelyek funkciója, helyzete nem eléggé világos; a témavezetői és műhelymunkavezetői munkamegosztás nem teljesen világos, ki-hol-hogyan viszonyul hozzá
- Előny, hogy sok más oktatóval és témavezetővel is megismerkednek a hallgatók, lehetne így fokozni a műhelymunkák jelentőségét
- Néhol a felelősség, feladatvállalás nem világos, pl. társtémavezetésnél, van-e előre leosztott viszony, hogy ki a fő, ki a társ
- A hallgatók komplex témái miatt viszont szükséges a társtémavezetés és elképzelhető, hogy növekszik majd a száma a társtémavezetésnek
- Sokszor a témavezető témája teljesen különbözik a hallgatóétól, ez néha nagyon inspiratív, néha nem olyan jó, néha egy kicsit „kalandorság”, hogy milyen témákat vállalnak (ez strukturális problémának látszik). A legtöbb probléma aköré szervezhető, hogy felelősséggel veszünk-e fel hallgatókat, a hallgatók kb. 1/3-a esetében a témavezető kompetenciája megkérdőjelezhető
- Más témavezetői munkát jelentenek az ösztöndíjas, önköltséges és stipendiumos hallgatók, egészen más helyzetben vannak, utóbbi sokkal kedvezőbb, így ez nagyon nehéz
- A doktori hallgatók előválasztásában mennyire játszik szerepet, hogy doktori munkát el tudnak vállalni vagy nem (önszelekció) – erre lehetne kutatást kezdeményezni, hogy a saját és más DI-k részére rendelkezünk adatokkal
- Érdeemes megvizsgálni az Educational PhD rendszerének lehetőségét, ami létezik a nemzetközi gyakorlatban (a gyakorlat-orientált és gyakorlatból érkező szakemberek képzésének a tudományos képzéstől némileg eltérő formája). Mennyire tudná a mi DI-nk egyben tartani a tudósképzést és a nem tudós képzést. A hallgatók nagy része nem tudományos kutató akar lenni, hanem továbbra is gyakorlati szakember, ezt nem lehetne-e beépíteni a mi iskolánkba?
- Kisebbségnek tűnik most, de növekvő a fontosságuk – fogyatékkal élő hallgatók helyzete. Pl. fel van véve a hallgató, eljutott a komplex vizsgáig, jelbeszéd; ebben élen kellene járnunk, hogy jogilag is működjön
- Felvételinél felelősséggel járunk-e el, amikor elutasítunk jó témával rendelkező hallgatókat, akikre nincs szakemberünk?
- Nagyon sokfélék a hallgatók, így nekünk is annak kell lennünk (egyetemről, munkából jönnek, külföldről)
- Nemzetközi kapcsolatok erősítése – valamilyen módon vállalatokat, cégeket nem lehet-e jobban bevonni a munkánkba, akár konzulensi vagy egyéb módon? Tudják, hogy ennek vannak etikai stb. problémái. Ugyanakkor a céges világ, gazdaság bevonásából sokat nyerhetnénk szakmailag
- Probléma: nagyon alacsony a társszerzős publikáció kreditértéke – lehet-e ezen változtatni?
- Vajon nem lehet-e egy kicsit erősíteni az egyéb kompetenciák kreditálását? pl. valaki, aki részt vett különböző projekteken és ott publikációt közzé tett
- Általános probléma: ha valakinek pl. OTKA-ból, EFOP-ból van pénze, van egy közös adatbázis, ami kiépül és a hallgató ennek egy részével dolgozik, hogy lehet azt lehatárolni

- Mentori munka, témavezetői munka mentori jellege: nem lehet-e az alumni hallgatókat bevonni különböző beszélgetésekbe? Hogy hogyan megy egy szigorlat, a védés, hogyan éli meg az ember? Ez talán bevonná őket a doktori iskolával való kapcsolatokba

A 2. sz. csoport (vezette Benkei-Kovács Balázs)

- Tapasztalatomegosztó beszélgetéssel indítottak arról, hogy az elakadó hallgatókat hogyan lehet tovább lendíteni arra, hogy befejezzék a doktori képzést
- 5 pontos javaslatcsomag fogalmazódott meg:
 - a témavezetőnek a képzés elején egy pályatisztázó beszélgetéssorozatra érdemes elhívnia magához a hallgatóit (akár féléven átívelő folyamat is lehet)
 - minél előbb publikáció
 - a képzés kezdetétől kezdve a témavezető felelőssége is, hogy a hallgató az általa meghallgatott kurzusok tartalmát beépítse a disszertációba
 - a kutatói potenciál kétségbevonását időben és egyértelműen meg kell mondani a hallgatónak
 - a honlapon összegyűjtött információk elsősorban a doktori hallgató pályafutása szerint szerepelnek; jó lenne egy olyan checklist, amiben szerepelne az, hogy a témavezető ezekbe mikor kapcsolódik be és mi a feladata

A 3. sz. csoport (vezette Kárpáti Andrea)

- A doktori téma megválasztásában mi a témavezető és a hallgató szerepe? – Hogyan működik ez a gyakorlatban? A lemorzsolódásban mennyire van ennek szerepe?
- Hazai, nemzetközi kutatásban legyen benne a témavezető révén a hallgató
- A témavezető minőségben legyen benne, hogy mennyire vonja be a hallgatót
- Témavezetőválasztás: felmerül, hogy segítséget kér a hallgató, majd végül másik témavezetőt kér; érdemes lenne szabályozni a témavezetőváltást, programváltást
- A külső témavezetők tájékoztatása – egy alapvető tájékoztató nekik is nagyon hasznos lenne
- Társtémavezető kijelölése és feladatai – egyeztessenek a témavezetővel, tisztázni kell a %-okat, a társtémavezetőt persze felkérheti a hallgató is, de inkább az iskola
- A témavezető az első, aki jelezheti, hogy társtémavezető felkérése szükséges
- Angol nyelvű kommunikáció a hallgatóval – az academic writing legyen elérhető különböző szinteken – javaslat: az ottani angol nyelvtanár PhD-zők segítségével legyen elérhető
- Kellene egy szintfelmérés
- A post-doc-ok bevonása kiváló ötlet, és tudnának mentorálni egy academic writing-ot (akár német nyelven is)
- A kutatási műhelymunkákon elhangzottak mennyire kötelezik a témavezetőt? pl. a hallgató azt hallja ott, hogy a kutatási terv „vacak”, meggyőződik a műhelymunkán elhangzottak, vagy inkább hisz a témavezetőnek? Mit tegyen? Szorosabbra kellene fűzni a témavezetők és műhelymunkavezetők munkáját
- Komplex vizsgán a témavezető szerepe: irodalomjegyzés, a témák résztémáira kérnek majd konzultációt
- Publikáció társszerzés: empirikus munkát nem lehet egyedül publikálni, alapos megfontolás után, bizonyos folyóiratokra fogadjuk el 100%-osnak, ill. vannak olyan DI-k, ahol kötelező

A 4. sz. csoport (vezette Keczer Gabriella)

- A témavezetői felelősség pontosabb meghatározására lenne szükség
 - a korábbi rendszerbe bekerült hallgatók (akik nem voltak még ennyire szoros időbeosztáshoz kötve) előrehaladása során mi a témavezető felelőssége – kell-e noszogatni őket, vagy a hallgatóra van bízva, hogyan halad?
 - de az újakkal kapcsolatban is jó lenne tisztázni, hol húzódik a témavezető felelőssége, nyilván nem jogi értelemben, nem egy szerződésről lenne szó, hanem érdemi tisztázásról.
- Szükség van a műhelymunka erősítésére, a témavezetők aktív részvétele szükséges, bár ennek gyakorlati kivitelezése problémás lehet
- Tréninget lehetne szervezni a témavezetőknek, elsősorban a kezdőknek, arra vonatkozóan, hogy „én valakinek a témavezetője vagyok, erre hogyan lehet felkészíteni”
- Külsős témavezetők integrálása az ELTE rendszerébe, pl. kapjanak-e EHA kódot, hogy így hozzáférjenek az infrastruktúrához
- Tástémavezetés a speciális témák esetében, mindenképpen érdekes és szabályozást igényel

Az 5. sz. csoport (vezette Stefanik Krisztina)

- A csoportban programvezetők és nagyon tapasztalt témavezetők is jelen voltak
- Az ösztöndíjas, önköltséges hallgatók között feszülő különbségek és az egyenetlen terhelés, ami ezzel jár
- Több olyan doktori program van, ahol nagyon jó lenne picit rugalmasabban kezelni a programok közötti átjárhatóságot
- A társtémavezetések között jó lenne, ha több alkalom lenne arra, hogy ki-miben kompetens és miben tudja a munkájukat segíteni
- A lerövidített disszertációra szánt idő nagy probléma, főleg az önköltségesek esetén – többen biztos, hogy passziválni fogják magukat
- A programvezetői szempont is hangsúlyt kapott – kihat a feladatkörére a témavezetői tájékozottság és nem tájékozottság
- Fontos lenne checklistekkel, syllabusokkal segíteni a témavezetőket, hogy ne legyenek tájékozatlanok
- Van olyan doktori program, ahol gyengébb szintű kutatási tervvel jönnek a hallgatók – még mielőtt felvételiznek, egy előkészítő kutatómódszertani kurzuson lenne célszerű részt venniük, ahol egyúttal az is kiderülne, mennyire felel meg nekik a kutatói pálya
- Ne legyen „kalandorság” a témavezetésben; a team tagként felnevelt hallgató lehet ennek a megoldása
- Nemzetközi publikáció – ha egy team együtt kutat nemzetközi szinten, akkor a csapatban nemzetközi tagok is vannak, a publikációk sokkal hamarabb megjelennek, mindezzel a PhD hallgató is csak nyer
- Komplex vizsga nehézségei
- Átjárhatóság
- Doktorandusz pálya és modell, motivációs bázis

5. Melléklet: a 2019-ben komplex vizsgát tett hallgatók

Doktori hallgató neve	Program	Témavezető	Társtémavezető
Kövi Franciska	Andragógia	Fábri György	
Lukács Andrea	Andragógia	Dorner Helga	
Schiller Emese	Andragógia	Dorner Helga	
Aubakirova Bakhyt	Adult Learning	Benkei-Kovács Balázs	
Zagir Togtokhmaa	Adult Learning	Dorner Helga	
Stamenkovska Tatjana	EDiTE	Győri János	
Nurmukhanova Dana	EDiTE	Győri János	
Kozhabergenova Aigerim	EDiTE	Kopp Erika	
Polyák Zsuzsanna	Elméleti-történeti pedagógia	Bodnár Gábor	
Mero Piedra Angelica Liseth	Special Education	Marton Klára	
Pechan Eszter	Gyógypedagógia	Gereben Ferencné	Bánfalvy Csaba
Rohár Alexandra	Gyógypedagógia	Marton Klára	
Svastics Kármén Kinga	Gyógypedagógia	Könczei György	
Vissi Tímea Aliz	Gyógypedagógia	Papp Gabriella	
Gölcz Mira	Kora gyermekkor pedagógiája	Márkus Éva	
Tóth Brigitta	Kora gyermekkor pedagógiája	F. Lassú Zsuzsa	
Vekety Boglárka	Kora gyermekkor pedagógiája	Takács Zsófia	Alexander Logemann
Vetési Erika	Kora gyermekkor pedagógiája	Lénárd András	
Barbarics Márta	Nyelvpedagógia	Lázár Ildikó	
Divéki Rita	Nyelvpedagógia	Lázár Ildikó	

Fajt Balázs	Nyelvpedagógia	Illés Éva	
Farkas Árpád	Nyelvpedagógia	Illés Éva	
Pereszlényi Anna	Nyelvpedagógia	Holló Dorottya	
Fekete Anikó	Szaktárgyi pedagógiák	Bodnár Gábor	Fehérvári Anikó
Paál Zsuzsanna Virág	Szaktárgyi pedagógiák	Kárpáti Andrea	
Urbán Krisztián	Szaktárgyi pedagógiák	Szivák Judit	Rapos Nóra
Laki Ádám	Sport és egészségnevelés	Szabó Attila	
Langó Anikó	Sport és egészségnevelés	Bárdos György	
Tóth Enikő	Sport és egészségnevelés	Bárdos György	
Wang Feifei	Sports and Health Education	Boros Szilvia	

6. Melléklet: az utóbbi 5 évben készült és megvédett értekezések

Ssz.	Doktorjelölt neve	Témavezető	Társtémavezető	Időpont	Az értekezés címe	Cím odaítélése
1.	Marton Eszter	Papp Gabriella		2019-IX-27 14:00	A szülő és az iskola kapcsolata, szerepe a sikeres együttnevelés megvalósításában	
2.	Bereczki Enikő Orsolya	Kárpáti Andrea		2019-VII-04 14:00	Nurturing Students' Creativity in Technology-Integrated Learning Environments	2019.09.26
3.	Horváth László	Halász Gábor		2019-VI-27 14:00	A felsőoktatási intézmény mint tanulószervezet	2019.09.26
4.	Muth-Fazekas Ágnes	Halász Gábor		2019-V-28 13:00	Közoktatás-fejlesztési beavatkozások hatásmechanizmusai	2019.09.26
5.	Dettai Mária Julianna	Falus Iván		2019-V-15 14:00	A hazai felsőoktatási intézményekben folyó olasznyelv-oktatás motivációs kérdései	2019.09.26
6.	Pálvölgyi Krisztián	Halász Gábor		2019-IV-16 16:30	A magyarországi Bologna-implementációs folyamat elemzése. Az intézményi szintű folyamatok jellemzőinek vizsgálata	2019.09.26
7.	Kovacs Helena	Halász Gábor		2019-II-14 13:30	Teacher learning in innovative learning environments, in the context of educational reforms and developmental interventions	2019.06.18
8.	Morvai Tünde	Nagy Péter Tibor		2019-IV-02 10:00	A szlovákiai pedagógusképzés hasznosulása	2019.06.18
9.	Seden Kinley	Kopp Erika		2019-III-25 11:00	Constructing Teacher Subjective Theory of Assessment	2019.06.18
10.	Tóth Tamás	Mészáros György		2019-III-19 09:00	Crossing the threshold in the margins. From the Critique of Ideology Towards Emancipatory Pedagogical Praxis	2019.06.18

11.	Symeonidis Vasileios	Halász Gábor		2019-I-17 11:00	Europeanisation in Teacher Education Comparative case studies of teacher education policies and practices in Austria, Greece and Hungary	2019.06.18
12.	Pesti Csilla	Győri János	Kopp Erika	2019-III-21 14:00	The evolution of teacher education programs in different countries with a special focus on the role of practicum in developing teacher competences	2019.06.18
13.	Yunga Godoy Deisi Cecibel	Kovács Zsuzsa		2019-III-28 14:00	Educating the reflective professional in teacher education: professional learning in teaching and in other professions	2019.06.18
14.	Sándor Anikó	Könczei György		2019-II-28 14:00	Magas támogatási szükséglettel élő személyek önrendelkezési lehetőségei	2019.06.18
15.	Farkasné Gönczi Rita Mónika	Mesterházi Zsuzsa		2018-XI-28 16:00	A diszkalkulia diagnosztikája eltérő szaktudományi aspektusokból	2019.04.04
16.	Czető Krisztina	Lénárd Sándor		2018-XII-18 11:00	Fiatalok iskolaképének, iskolával kapcsolatos nézeteinek, jövőképének vizsgálata	2019.04.04
17.	Pogátsnik Monika	Tóth Péter		2019-I-07 14:00	Műszaki képzésben tanuló fiatalok pályaeérdeklődésének, pályaeattitűdjének alakulása és a pályaeorientáció szerepe	2019.04.04
18.	Czinege Monika	Kis-Tóth Lajos		2019-I-10 12:30	Kooperatív tanulás alkalmazásának vizsgálata a számítástudomány oktatásában	2019.04.04
19.	Bacsárdi Csilla	Lajos Péter		2019-I-22 14:00	Dadogó gyermekek kötődésének vizsgálata	2019.04.04
20.	Kardos Melinda	Sallai Éva	Falus Iván	2019-I-24 11:00	A tanári nézetrendszer, az osztálytermi interakciók és a tanulói motivációs rendszer összefüggései	2019.04.04
21.	Misley Helga	Vámos Ágnes		2018-XI-19 09:30	Marketing a felsőoktatásban. Felsőoktatási intézmények kommunikációjának vizsgálata a felvételizők elvárásainak függvényében	2019.02.07
22.	Dánielné Babos Zsuzsánna Rita	Arapovics Mária		2018-X-24 10:00	Az önkéntesség andragógiai folyamatainak vizsgálata. Informális és nem-formális tanulási folyamatok az önkéntes szektorban	2019.02.07

23.	Joó Julianna	Timárné Szabó Júlia		2018-X-26 10:00	Nemzetközi és hazai művészeti múzeumok múzeumpedagógiai irányzatainak és módszereinek összehasonlító elemzése	2019.02.07
24.	Magyar Márton	Bárdos György		2018-XI-23 11:00	Animáció a turizmusban – szerepe és helyzete a magyar terciér oktatásban és a szolgáltatás piacon	2019.02.07
25.	Túri Ibolya	Falus Iván	Feketéné Szabó Éva	2018-VI-13 16:00	Konduktorjelöltek nézetrendszerének alakulása a konduktorképzés folyamán	2018.09.27
26.	Heiszer Katalin Veronika	Marton Klára		2018-VI-13 14:00	Participatív kutatás értelmi sérült személyekkel: a Play Decide módszer adaptációja	2018.09.27
27.	Koltai Andrea Klára	Károly Krisztina		2018-VI-26 11:30	Understanding Learner Needs: A Qualitative Study of ESP Learner Needs in EU English Courses in Hungarian Tertiary Education	2018.09.27
28.	Pongrácz Kornélia	Gereben Ferencné		2018-V-15 13:00	Többségi tanulók fogyatékossgal élő társakkal szembeni attitűdjének vizsgálata	2018.09.27
29.	Gáthy-Stéber Andrea	Kereszty Orsolya		2018-V-29 10:00	Az informális és nem formális tanulás lehetőségei a munka világában	2018.09.27
30.	Flamich Mária Magdolna	Golnhofer Erzsébet	Könczei György	2018-II-20 10:00	Pedagóguskompetenciák az inkluzív szemléletű tanárképzésben	2018.06.01
31.	Gutierrez Eugenio Esther	Illés Éva	Csizér Kata	2018-II-23 10:00	L3 teachers' beliefs about multilingualism in Europe	2018.06.01
32.	Hoffmann Mária Rita	Golnhofer Erzsébet	Könczei György	2018-III-23 10:00	Felkészítés az inkluzív szemléletű tanárképzésre	2018.06.01
33.	Komjáthy Zsuzsanna	Bánfalvy Csaba		2018-III-27 14:00	Ifjú-, és felnőtt korban mozgáskorlátozottá vált személyek munkaerő-piaci integrációjáról	2018.06.01
34.	Böddi Zsófia	Hunyady Györgyné		2018-IV-10 15:00	Az óvodai integrált nevelés vizsgálata (az eredményességet növelő tényezők és az óvóképzés fejlesztésének fókuszával)	2018.06.01

35.	Rádi Orsolya Márta	M. Nádas Mária		2018-IV-18 14:00	Hatékony tanítás-tanulás értelmezése a kompetencia alapú oktatás (fejlesztés) elméletében és gyakorlatában	2018.06.01
36.	Morva Péter	Trencsényi László		2017-XI-24 10:00	Hagyományos és új utak keresése a fiataloknak szánt zenei ismeretterjesztésben – médiumok szerepe (Pedagógiai elemzés)	2018.03.08
37.	Imre Nóra	Hegedűs Judit	Szekszárdi Júlia	2018-I-24 10:00	A szülői részvétel szerepe a tanulók iskolai pályafutásának alakulásában	2018.03.08
38.	Nagyvárad Katalin	Mátrai Zsuzsa		2018-I-24 10:00	Egészségiállapot-vizsgálat egy krónikus pszichiátriai betegeket gondozó intézmény szakdolgozóinak körében	2018.03.08
39.	Simon Gabriella	Szivák Judit		2018-I-31 14:00	A mentori kompetenciák attitűd-komponensei	2018.03.08
40.	Domonkos Katalin	Hunyady Györgyné		2018-II-15 14:00	Az online zaklatás mint az iskolai agresszió egyik fajtája	2018.03.08
41.	Egri Tímea	Gerevich József		2017-XI-09 14:00	Agresszió az iskolában. Bullying a fogyatékos tanulók körében	2018.03.08
42.	Dóczi-Vámos Gabriella	Falus Iván	Rapos Nóra	2017-VII-14 14:00	Iskolai agresszió és az iskola belső világa	2017.11.23
43.	Semsey Gábor	Lénárd Sándor		2017-V-25 15:00	A szexuális nevelés gyakorlata a magyarországi gimnáziumokban	2017.10.12
44.	Llanes Sanchez Juliana Patricia	Holló Dorottya		2017-VI-16 11:00	Collaborative learning for cultural growth in the training of foreign language teachers at university:Focus on training teachers of Spanish in Hungary	2017.10.12
45.	Berzsenyi Emese	Németh András	Máté-Tóth András	2017-VII-04 11:00	A fogyatékos személyek nevelésének története interkulturális megközelítésben, az ábrahám vallások – a zsidóság, a kereszténység és az iszlám – szent könyveiben megfogalmazott tanítások tükrében	2017.10.12
46.	Tamás Katalin	Papp Gabriella		2017-VII-06 14:00	Inkluzív nevelés az óvodában. Óvodapedagógusok együttneveléssel kapcsolatos nézeteinek változása az integrációs, inklúziós folyamat során	2017.10.12

47.	Tóthné Aszalai Anett	Lajos Péter		2017-VI-09 11:00	Dadogó gyermek és anyja interakciójának vizsgálata	2017.10.12
48.	Sófalvi Emese	Pukánszky Béla		2017-VI-06 12:00	Zeneoktatás a kolozsvári Muzsikai Conservatoriumban 1819-1869 között	2017.10.12
49.	Szabó Zoltán András	Szabolcs Éva		2017-VI-22 12:00	A trifurkáló fiúközépiskola-rendszer kialakulása Magyarországon (1921-1924)	2017.10.12
50.	Konstantin Talia	Szabolcs Éva		2017-III-03 10:00	Empowerment of Students with Learning Disabilities in the Process of Practicum	2017.05.25
51.	Hortoványi Judit	Kárpáti Andrea		2017-III-03 14:00	Cigány/roma és nem roma kamaszok 5-szimbólum rajzfeladatának összehasonlító elemzése	2017.05.25
52.	Németh János István	Striker Sándor		2017-III-21 14:00	Az egész életen át tartó tanulás a kultúra, a kultúrafogalom és a kultúraközvetítés rendszerében	2017.05.25
53.	Habók Lilla	Ollé János		2017-IV-03 11:00	Digitális állampolgárság – Digitális kommunikáció és eszközhasználat a nevelési-, oktatási folyamatban	2017.05.25
54.	Farkas Péter	Donáth Péter		2017-I-25 14:00	A koalíciós időszak iskolarendszeren kívüli felnőttképzés-politikája. Adalékok a szabadművelődés irányító szervezeteinek történetéhez (1945-1949)	2017.05.25
55.	Bajzáth Angéla	Halász Gábor		2017-I-31 14:00	A felsőoktatás és a felsőoktatásban folyó tanulás eredményessége. Innováció és a kutatás, képzés és gyakorlat kapcsolatainak összehasonlítása a pedagógusképzésben és az egészségügyi oktatásban	2017.05.25
56.	Mile Anikó Eszter	Papp Gabriella		2016-IX-30 09:00	Gyógypedagógiai szakértelem, szerepek és kompetenciák az együttnevelés szolgálatában	2017.03.09
57.	Csobánka Zsuzsa Emese	Trencsényi László		2016-XII-01 16:00	A „kortárs szemléletű” irodalomtanítás lehetőségei	2017.03.09
58.	Borza Natália	Károly Krisztina		2016-XI-23 14:00	Register analysis of English for specific purposes discourse	2017.03.09

59.	Feyér Bálint	Csizér Kata	Illés Éva	2016-VII-15 10:00	Investigating Hungarian EFL Learners' Comprehension and Attitudes Pertaining to English Speech Varieties	2016.09.15
60.	Körmendy Zsolt István	Trencsényi László		2016-VI-30 14:00	Koncertpedagógia: a befogadóvá nevelés alternatív útja	2016.09.15
61.	Mészárosné Kóris Rita	Károly Krisztina		2016-VI-14 12:00	Business English Teacher Competencies: A Mixed-method Study of the Required Competencies of Business English Teachers for Running In-company Business English Courses at Multinational Companies in Hungary	2016.07.14
62.	Kálmán Csaba	Csizér Kata		2016-VI-10 12:00	Corporate language education in Hungary: The teacher's role in generating and maintaining the motivation of learners of English	2016.07.14
63.	Hegy-Halmos Nóra	Kereszty Orsolya		2016-VI-14 15:00	Az iskolai pályaeorientáció szerepe és gyakorlata a hazai köznevelési intézményekben	2016.07.14
64.	Kiss Zoltán	Vass Miklós		2016-VI-16 10:00	Testnevelés tantárgy iránti attitűdök és a tanításban megjelenő interakciók sajátossága tanító szakos hallgatók körében	2016.07.14
65.	Adorján Mária	Károly Krisztina		2016-VI-16 14:00	Lexical Repetition in Academic Discourse. The Design of a Computer-Aided Analytical Model for the Study of the Text Organizing Role of Repetition	2016.07.14
66.	Bárd Edit	Németh András		2016-IV-20 15:00	Múzeum – az élményszerű tanulás helyszíne – A múzeumpedagógia jelene és lehetőségei	2016.07.14
67.	Asztalos Réka	Major Éva	Csizér Kata	2016-IV-28 15:00	The Pedagogical Purposes of the Use of Virtual Learning Environments and Web 2.0 Tools in Tertiary Language Teaching in a Blended Learning Environment	2016.07.14
68.	Benyovszky Andrea	Schaffhauser Franz		2016-V-04 15:30	A konduktív pedagógia permanens jelenléte az Amerikai Egyesült Államokban (Aquinas College, Grand Rapids, MI, USA)	2016.07.14
69.	Erdei Róbert	Falus Iván		2016-IV-01 10:00	Reziliencia és iskolakezdés	2016.05.19
70.	Tóth-Mózer Szilvia	Ollé János	Kárpáti Andrea	2016-II-18 15:00	Digitális nemzedék a tanulási folyamatban. Középiskolások internethasználati és tanulási preferenciái, énképe és digitális kompetenciája.	2016.05.19

71.	Shain Sarit	Vass Vilmos		2016-I-08 10:00	The Relations Between Self Efficacy, Self Control, Timing of Testing and Type of School Transitions Among 1st Graders, 7th Graders and High School Students in Israel.	2016.03.03
72.	Karlowits-Juhász Orchidea	Trencsényi László		2016-I-27 14:00	A jezsuiták szeretetszolgálat a kötelező iskolai közösségi szolgálat kontextusában	2016.03.03
73.	Réz Lóránt	Szabolcs Éva		2016-I-19 14:00	Az intézményes orgonaoktatás Magyarországon 1832-től	2016.03.03
74.	Dóra László János	Sz.Tóth János		2016-I-27 15:00	A média kommunikációs elméleteinek tanítása és alkalmazása a felnőttképzésben	2016.03.03
75.	Lelovics Zsuzsanna	M. Nádasi Mária		2016-II-03 15:00	Az egészséges táplálkozásra nevelés mint nevelési feladat és értékközvetítés a középiskolás korosztályban	2016.03.03
76.	Antalka Ágota	Vámos Ágnes	Szabolcs Éva	2015-XII-11 14:00	A tanári kiegészítő felkészítése Kovászna megye középiskolai tanárainak körében	2016.03.03
77.	Bánhalmi Árpád	Nahalka István		2015-XII-16 14:00	Konjunktív Bayes-hálókkal kiterjesztett tudástérelmélet és alkalmazása a felsőfokú matematikaoktatás néhány problémájára	2016.03.03
78.	Gaskó Krisztina	Falus Iván		2015-XII-16 10:00	Tanulási profil mint a tanulásfejlesztés alapja	2016.03.03
79.	Bárdi Árpád	Bús Imre		2015-X-28 10:00	A tanösvények szerepe a kisiskolások környezeti nevelésében	2015.12.03
80.	Juhász Andrea	Csizér Kata		2015-IX-24 16:00	The Conceptualization of Communicative Competence in Secondary EFL Classrooms in Hungary	2015.12.03
81.	Rácz Katalin	Zsoldos Márta		2015-VII-03 12:00	Az Alapozó Terápia hatásvizsgálata iskolaéretlenség jeleit mutató óvodás gyermekek körében	2015.10.01
82.	Katona Vanda	Könczei György		2015-VI-19 09:00	Mozgássérült emberek felnőtté válása a társadalom által teremtett keretek között – A reziliencia lehetősége az életutakban	2015.10.01

83.	Kispálné Horváth Mária	Mátrai Zsuzsa		2015-VI-12 10:00	A felnőttkori tanulás hatása a komfortérzésre	2015.10.01
84.	Csomortáni Domokos Zoltán	Demetrovics Zsolt	Mesterházi Zsuzsa	2015-IV-30 13:00	Túl jó / elég rossz szülők. A pszichológiai túlvédés okai, jellemzői, következményei és kezelési lehetőségei	2015.10.01
85.	Endrődy-Nagy Orsolya	Szabolcs Éva		2015-VI-26 14:00	A reneszánsz gyermekképe – a gyermekkép reneszánsza 1455-1517 között Európában – ikonográfiai elemzés	2015.10.01
86.	Jenei Gabriella	Károly Krisztina		2015-III-27 10:00	Referential Cohesion in Academic Writing	2015.05.14
87.	Kiss Virág	Bodóczky István		2015-III-03 13:00	A vizuális művészetpedagógia és a művészetterápia összehasonlítása a tanári és terapeuta kompetenciák tükrében	2015.05.14
88.	Szabó Júlia	Golnhofer Erzsébet		2015-III-12 14:00	Eredményes-e a hazai földrajztanítás? A képesség-, készségfejlesztés gyakorlati nehézségei a középiskolai földrajzoktatás területén	2015.05.14
89.	Györfyné Kukoda Andrea	Nahalka István		2015-III-17 14:00	A pedagógiai tevékenység feltételrendszerének és módszereinek alakulása a közigazgatási egyetemi képzésben	2015.05.14
90.	Bukta Zsuzsanna	Striker Sándor		2015-I-06 14:00	Civil társadalom, közösségépítés, helyi cselekvés a sportban A sportegyesületek szervezeti jellemzői és a helyi önkormányzatokkal való kapcsolata	2015.03.19
91.	Mikó Magdolna	Szivák Judit		2015-I-12 15:00	A csoportmunka hatása az általános iskolai oktatás sikerességére	2015.03.19